

DECIZIA nr. 33 din 18.08.2015,
privind acceptarea propunerilor de angajamente
formulate de fiecare din întreprinderile
S.C. Orange România S.A., S.C. Vodafone România S.A.,
S.C. Telekom Romania Mobile Communications S.A., S.C. RCS & RDS S.A.
în vederea înlăturării îngrijorărilor concurențiale care formează obiectul investigației
declanșate, prin Ordinul președintelui Consiliului Concurenței nr. 403/22.02.2011,
pe fiecare din piețele relevante ale serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile
ale rețelelor de comunicații electronice operate de fiecare din aceste întreprinderi

CONSILIUL CONCURENȚEI

În baza:

1. Legii concurenței nr. 21/1996, republicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 240/03.04.2014, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare *Legea concurenței*;
2. Regulamentului de organizare, funcționare și procedură al Consiliului Concurenței, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 113/14.02.2012, cu modificările ulterioare;
3. Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16.12.2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din Tratat, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L1/04.01.2003;
4. Instrucțiunilor privind definirea pieței relevante, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 553/05.08.2010;
5. Instrucțiunilor privind condițiile, termenele și procedura pentru acceptarea și evaluarea angajamentelor, în cazul practicilor anticoncurențiale, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 11/05.01.2011;
6. Decretului nr. 301 din 5 martie 2015 pentru numirea președintelui Consiliului Concurenței, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea întâi, nr. 157 din 5 martie 2015;
7. Decretului nr. 302 din 5 martie 2015 pentru numirea vicepreședintelui Consiliului Concurenței, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea întâi, nr. 157 din 5 martie 2015;
8. Decretului nr. 703 din 27 aprilie 2009 privind numirea unui membru al Plenului Consiliului Concurenței, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 284/30.04.2009;
9. Decretului nr. 974 din 19 decembrie 2011 privind numirea unui membru al Plenului Consiliului Concurenței, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 901/20.12.2011;
10. Raportului privind angajamentele părților implicate în investigația declanșată prin Ordinul Președintelui Consiliului Concurenței nr. 403 din 22.02.2011 și a celorlalte acte și lucrări din dosarul cauzei;
11. Hotărârii Plenului Consiliului Concurenței din data de 18.08.2015, emisă cu respectarea condiției de cvorum prevăzută de *Legea concurenței* pentru ca Plenul Consiliului Concurenței să poată decide în mod valabil;

Având în vedere următoarele:

1. Practica investigată și îngrijorările concurențiale care au stat la baza declanșării investigației

1.1. Practica investigată

1. Întreprinderile S.C. Orange România S.A. (numită în continuare Orange)¹, S.C. Vodafone România S.A. (numită în continuare Vodafone)², S.C. Telekom Romania Mobile Communications S.A. (numită în continuare Telekom)³ și respectiv S.C. RCS & RDS S.A. (numită în continuare RCS&RDS)⁴, numite împreună și părțile implicate, practicau nivele diferențiate ale tarifelor serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelelor pe care le operează în funcție de originea acestora (apeluri inițiate și terminate în aceeași rețea, respectiv apeluri inițiate într-o rețea și terminate în altă rețea).

2. Practicarea în relația cu concurenții a unui tarif ridicat pe piața de gros aferentă serviciului de terminare a apelurilor, corelată cu autofurnizarea acestui serviciu la costuri reduse, conduce la existența unor diferențe semnificative între tarifele pentru apelurile realizate între utilizatorii finali ai aceleiași rețele de comunicații electronice (numite și apeluri *on-net*) și tarifele pentru apelurile realizate între utilizatorii finali ai unor rețele diferite de comunicații electronice (numite și apeluri *off-net*).

3. Operatorii au o motivație puternică de a menține în propria rețea traficul aferent serviciilor de telefonie mobilă și/sau fixă, promovând pe piața cu amănuntul oferte de servicii de telefonie mobilă de tip *on-net* (în cazul serviciilor de apeluri *on-net*, structura de costuri a acestora include costul serviciului de terminare al apelurilor autofurnizat). Această politică tarifară se poate realiza în condițiile în care nivelul tarifului serviciului de terminare al apelurilor autofurnizat este mai redus decât nivelul tarifului pentru serviciul de terminare a apelurilor furnizat pe piața de gros.

Fiecare furnizor de servicii de comunicații electronice (numit în continuare și operator) are o dublă motivație să stabilească tariful corespunzător serviciului de terminare al apelurilor la punctele mobile ale rețelei/rețelelor pe care le operează furnizat pe piața de gros (numit în continuare și MTR)⁵ la un nivel mai ridicat decât cel pentru autofurnizarea serviciului de terminare a apelurilor (necesar acestora pentru realizarea de apeluri în rețea, adică apeluri *on-net*): pe de o parte, pentru a-și maximiza veniturile fără a-și prejudicia competitivitatea pe piețele cu amănuntul, iar pe de altă parte, pentru a crește în mod artificial costurile rivalilor săi pe piețele cu amănuntul (un tarif de terminare mai mare diminuează competitivitatea concurenților săi, întrucât majorează nejustificat costurile pe care aceștia trebuie să le suporte pentru furnizarea serviciului de telefonie mobilă). Astfel, chiar și în condițiile în care nivelul MTR scade ca urmare a intervenției autorității de reglementare (ANCOM), diferențele semnificative dintre tariful serviciului de terminare a apelurilor (la punctele mobile ale unei rețele individuale) furnizat pe piața de gros, respectiv cel corespunzător serviciului de terminare a apelurilor

¹ Sediul social în B-dul Lascăr Catargiu, nr. 51-53, sector 1, București, având cod unic de înregistrare: 9010105, respectiv număr de înregistrare la ONRC: J40/10178/1996.

² Sediul social în P-ța Charles de Gaulle, nr. 15, sector 1, București, având cod unic de înregistrare: 8971726, respectiv număr de înregistrare la ONRC: J40/9852/1996.

³ Sediul social în Str. Splaiul Independenței, nr. 319G, Clădirea Atrium House, etaj 1 și 2, Sector 6, București, având cod unic de înregistrare: 1195 2970, respectiv număr de înregistrare la ONRC: J40/433/1999.

⁴ Sediul social în Str. Dr. Staicovici, nr. 75, Clădirea Forum 2000, faza I, etaj 2, sector 5, București, având cod unic de înregistrare: 5888716, respectiv număr de înregistrare la ONRC: J40/12278/1994.

⁵ Serviciul de terminare al apelurilor la punctele mobile ale rețelei/rețelelor pe care le operează este necesar terților concurenți pentru realizarea de apeluri către rețeaua furnizorului serviciului de terminare a apelurilor respectiv.

autofurnizat, sunt susceptibile de a afecta concurența de pe piața cu amănuntul a serviciilor de telefonie mobilă, dar și concurența de pe piața serviciilor de telefonie fixă (pe segmentul corespunzător serviciilor convergente fix-mobil).

1.2. Îngrijorările concurențiale care au stat la baza declanșării investigației

4. În prealabil, trebuie precizat faptul că, în cazul apelurilor *off-net* (în speță, apeluri de ieșire dintr-o rețea, respectiv de intrare în altă rețea), fiecare operator mobil achiziționează serviciul de terminare de la operatorii concurenți în vederea stabilirii legăturii telefonice dintre proprii utilizatori finali și utilizatorii finali ai celorlalte rețele.

5. Tariful serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale unei rețele furnizat pe piața de gros (MTR) reprezintă un element important de cost pentru operatorii concurenți care determină în mare măsură nivelul tarifului serviciului de telefonie mobilă, respectiv al serviciilor de telefonie convergente fix-mobil care sunt percepute utilizatorilor finali, la nivelul pieței cu amănuntul.

6. La momentul declanșării acestei investigații, tariful pentru serviciul de terminare a apelurilor la puncte mobile era semnificativ mai mare în situația în care serviciul de terminare a apelurilor la punctele mobile ale unei rețele individuale era furnizat întreprinderilor concurente (adică pe piața de gros), față de situația în care acest serviciu era autofurnizat în vederea realizării de apeluri în propria rețea⁶. Acest fapt indica existența unei marje suficient de mari între tarifele celor două servicii de terminare a apelurilor (între serviciul furnizat pe piața de gros și cel autofurnizat) de natură să permită un comportament strategic anticoncurențial pe piața relevantă în vederea favorizării propriilor activități de pe piața din aval (în speță, piața cu amănuntul a serviciilor de telefonie mobilă, respectiv segmentul de piață corespunzător serviciilor de telefonie convergente fix-mobil), fie prin subvenționarea încrucișată a propriilor oferte de servicii de apeluri *on-net* pe piața cu amănuntul din veniturile obținute de pe piața de gros, de natură să afecteze concurența de pe piața cu amănuntul, fie prin aplicarea unor practici anticoncurențiale de tip foarfecă tarifară (margin squeeze).

De asemenea, așa cum a arătat și ANCOM⁷, tarifele scăzute percepute pentru apelurile realizate în aceeași rețea pot duce la apariția unei practici de „prețuri de ruinare”, prin oferirea unor tarife pe piața cu amănuntul pentru apeluri în rețea (apeluri *on-net*) la un nivel care să nu asigure o marjă suficientă peste tariful de terminare practicat la nivelul pieței de gros, astfel încât, un operator la fel de eficient și care plătește acest tarif de terminare pe piața de gros nu poate concura, fără a suporta pierderi, pe piața cu amănuntul, cu operatorul în rețeaua căruia termină apelul.

⁶ Potrivit pct. 4.4.5.1. intitulat *Tarifele serviciilor de interconectare în vederea terminării apelurilor la puncte mobile* din *Expunerea de motive la măsurile Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte mobile în rețelele publice de telefonie* (din anul 2011), pag.92, „din datele furnizate de operatori, se constată practicarea unor tarife medii pe apel, la nivelul pieței cu amănuntul, inferioare tarifulor medii pe apel la nivelul pieței de gros. La nivelul anului 2010, tariful mediu de terminare a fost de 5,07 eurocenți pe minut, iar tariful mediu pe apel pe piața cu amănuntul originat într-o rețea publică de telefonie la puncte mobile a fost de 2,55 eurocenți pe minut. Având în vedere și că tariful unui apel se compune cel puțin din „tariful de origine+tariful de terminare”, ar rezulta numai din tariful de terminare un cost mai mare decât tariful practicat pe piața cu amănuntul cu aproximativ 2,52 eurocenți pe minut...”.

⁷ În *Expunerea de motive la măsurile Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte mobile în rețelele publice de telefonie* (din anul 2011), pag.78.

7. Discriminarea între tariful serviciului de terminare al apelurilor autofurnizat și cel corespunzător serviciului de terminare al apelurilor furnizat pe piața de gros conduce la diferențe între tariful aferent serviciilor de apeluri *on-net* furnizate pe piața cu amănuntul de operatorul respectiv și tariful corespunzător serviciilor de apeluri *off-net* furnizate de concurenți săi pe piața cu amănuntul, ceea ce reduce posibilitatea acestora din urmă de a concura⁸.

Prin urmare, practica operatorilor mobili al căror comportament face obiectul acestei investigații este susceptibilă de a produce efecte anticoncurențiale, atât asupra concurenței între furnizorii de servicii de telefonie mobilă, respectiv fixă (în ceea ce privește serviciile convergente fix-mobil), cât și asupra utilizatorilor finali. În acest sens, practica operatorilor mobili poate conduce la extinderea poziției dominante de la nivelul pieței de gros la nivelul pieței cu amănuntul (prin crearea de avantaje pentru propria activitate), respectiv la limitarea posibilității de dezvoltare a rețelelor concurente mai mici, inclusiv prin blocarea în rețea a propriilor utilizatori finali și prejudicierea utilizatorilor finali ai rețelelor concurente care vor plăti tarife mai mari pentru apelurile *off-net*, fiind susceptibilă astfel de afectare a mediului concurențial de pe piața cu amănuntul a serviciilor de telefonie mobilă și de pe piața serviciilor de telefonie fixă – segmentul serviciilor convergente fix-mobil.

8. Trebuie menționat faptul că în acest sens sunt și concluziile analizei întreprinse de ANCOM, la nivelul anului 2011, pe piața relevantă. Astfel, ANCOM a arătat că⁹: „În cazul discriminării pozitive față de propria activitate, efectele negative pot fi de natură să determine operatorii ce achiziționează servicii de terminare în rețeaua operatorului respectiv să devină mai puțin competitivi datorită unor factori exogeni (discriminarea de către operatorul analizat). Astfel, în ceea ce privește propria activitate, datorită tarifelor mai reduse la nivelul pieței de gros, operatorul respectiv este în poziția de a putea oferi tarife cu amănuntul mai reduse. Pe de altă parte, restul operatorilor sunt nevoiți să plătească tarife mai ridicate pentru terminare, aceștia neavând posibilitatea de a reduce tarifele pe piața cu amănuntul la un nivel la care să fie competitivi. Prin urmare, o astfel de politică dusă de oricare dintre operatorii de rețele de telefonie la puncte mobile determină scăderea competitivității celorlalți furnizori, rezultând, în același timp, într-o migrare a abonaților celorlalți operatori către propriile servicii. Acest argument este relevant, mai ales în măsura în care tarifele plătite pe piața cu amănuntul reprezintă al treilea criteriu ca importanță în alegerea furnizorului de servicii de telefonie la puncte mobile în cazul persoanelor fizice, respectiv al patrulea cel mai important criteriu pentru persoanele juridice¹⁰”.

9. În consecință, îngrijorările concurențiale care stau la baza investigației declanșate prin Ordinul Președintelui Consiliului Concurenței nr. 403/22.02.2011, sunt legate de posibilele efecte anticoncurențiale – atât asupra concurenței între furnizorii de servicii de telefonie mobilă, respectiv fixă (în ceea ce privește serviciile convergente fix-mobil), cât și asupra utilizatorilor finali – ca urmare a practicii fiecărei părți implicate de a discrimina între nivelul tarifului *serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelei operate de fiecare întreprindere în parte furnizat pe piața de gros* (acest serviciu fiind utilizat de operatorii concurenți în vederea realizării de apeluri *off-net* – în speță, apeluri de intrare în rețeaua fiecărei părți implicate, originare de către utilizatorii finali ai altor furnizori de servicii de comunicații electronice; în acest caz traficul de voce se realizează între rețele diferite) și nivelul tarifului

⁸ Mai mult, în măsura în care MTR are un nivel sensibil de a fi excesiv în raport cu costurile reale incrementale, operatorii de mici dimensiuni nu pot aplica prețuri competitive la nivelul pieței cu amănuntul, limitându-se astfel semnificativ posibilitatea acestora de a concura (pe piața cu amănuntul) cu marii operatori în ceea ce privește prețul serviciilor de telefonie mobilă.

⁹ Secțiunea 4.4.1. *Principiile aplicate de ANCOM pentru stabilirea remediilor* din EXPUNEREA DE MOTIVE la măsurile Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații de identificare, analiză și reglementare a piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte mobile în rețelele publice de telefonie (din anul 2011), pag. 78.

¹⁰ Conform studiilor realizate de Gallup Romania pentru ANCOM.

serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelei operate de fiecare întreprindere în parte autofurnizat (acest serviciu fiind utilizat de fiecare din părțile implicate în vederea realizării de apeluri *on-net* de către proprii utilizatori finali – în speță, apeluri originate și terminate în rețeaua fiecăreia din părțile implicate; în acest caz traficul de voce nu părăsește rețeaua, adică se realizează în aceeași rețea).

Prin urmare, propunerile de angajamente ale fiecăreia din întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS, al căror comportament pe piața relevantă este investigat, trebuie să aibă în vedere măsuri care au aptitudinea de a înlătura îngrijorările concurențiale arătate mai sus, respectiv de a împiedica un comportament strategic anticoncurențial al părților implicate pe piața relevantă.

1.3. Incidența prevederilor art.102 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene asupra practicii investigate. Afectarea comerțului între Statele Membre

10. Potrivit art. 3 alin. (1) din *Regulamentul Consiliului (CE) nr. 1/2003 din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a regulilor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din Tratat*¹¹, atunci când autoritățile naționale de concurență aplică legislația națională privind concurența oricărui abuz interzis de art. 102 din *Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene* (numit în continuare *Tratat*), acestea trebuie să aplice și art. 102 din *Tratat*. Prin urmare, Consiliul Concurenței trebuie să verifice existența condițiilor care conduc la posibila incidență a prevederilor art.102 din *Tratat* asupra practicii investigate.

11. Art. 102 din *Tratat* interzice practicile anticoncurențiale care au ca scop sau ca efect excluderea concurenților (în speță, practici îndreptate împotriva concurenților care afectează indirect bunăstarea consumatorilor, prin restrângerea semnificativă a posibilității rivalilor de a concura), cât și practicile anticoncurențiale care au ca scop sau ca efect exploatarea consumatorilor (în aceste cazuri, firma dominantă folosește puterea de piață pe care o are pentru a extrage de la consumatorii săi un venit care nu ar putea fi obținut de către o firmă non-dominantă).

12. Aplicarea acestor prevederi legale este condiționată de afectarea sau nu a comerțului între Statele Membre prin practica respectivă presupusă a fi anticoncurențială. În jurisprudența comunitară¹², prin noțiunea de „întreprindere” se înțelege orice entitate/organizație care desfășoară o activitate economică/comercială, indiferent de statutul său legal sau de modul în care este finanțată. Trăsătura caracteristică a unei activități economice constă în oferirea de către entitatea respectivă de produse (bunuri) și/sau servicii pe o anumită piață. Curtea Europeană de Justiție a precizat că abordarea acestei noțiuni trebuie să fie mai degrabă una de natură economică decât de natură juridică. Astfel, noțiunea de „întreprindere” trebuie înțeleasă ca desemnând o unitate economică în sens de „întreg” economic, chiar dacă acea unitate economică constă în câteva persoane fizice sau juridice. În funcție de circumstanțe, acest termen desemnează o firmă, întregul grup de firme/companii, subgrupurile individuale sau filialele unei „întreprinderi” / „agent economic”. Trebuie subliniat faptul că orice întreprindere, indiferent de modul în care este organizată, indiferent de structura de proprietate a acesteia (proprietate de stat sau proprietate privată) și indiferent de structura controlului ce este exercitat asupra acesteia, constituie un subiect de drept căruia i se adresează prevederile art. 102 din *Tratat*. În consecință, fiecare din părțile implicate este o întreprindere căreia i se aplică prevederile art. 102 din *Tratat*.

¹¹ Actualmente, articolele 101 și 102 din *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene*.

¹² Cazurile T-319/99 *FENIN v Commission* paragraph 35 și C-41/90 [1991] ECR I-1979 *Hofner and Elser v Macractor GmbH*.

13. Din textul articolelor 101 și 102 din *Tratat*, respectiv din jurisprudența instanțelor comunitare rezultă că, în aplicarea criteriului efectului asupra comerțului, trebuie luate în considerare trei elemente:

- a) conceptul de „comerț între statele membre”,
- b) noțiunea de „poate afecta” și
- c) conceptul de „caracter apreciabil”.

Conform *Orientărilor privind conceptul de efect asupra comerțului din articolele 81 și 82 din Tratat* (2004/C 101/07), atât timp cât o întreprindere are o poziție dominantă care acoperă întreg teritoriul unui Stat Membru, este, de regulă, irelevant dacă un abuz făcut de aceasta acoperă doar o parte a teritoriului sau afectează doar anumiți cumpărători de pe teritoriul național. O întreprindere aflată în poziție dominantă poate împiedica serios comerțul angajându-se în acțiuni abuzive pe acel teritoriu sau față de clienții cei mai vizați de concurenții din alte State Membre. În evaluarea caracterului apreciabil trebuie luat în considerare și faptul că numai prezența unei întreprinderi aflate în poziție dominantă pe întreg teritoriul unui Stat Membru este suficientă pentru a îngreuna accesul pe piață. Orice abuz care face intrarea pe piața națională și mai dificilă trebuie considerat ca factor care afectează comerțul în mod apreciabil. Combinația dintre poziția dominantă pe piață a întreprinderii și natura anticoncurențială a comportamentului său implică faptul că aceste abuzuri, prin natura lor, au un efect apreciabil asupra comerțului între Statele Membre.

14. Prin urmare, având în vedere următoarele:

- a) piața geografică relevantă corespunzătoare fiecărei piețe relevante a serviciului este națională, fiecare din acestea constituind astfel o parte semnificativă a pieței comune;
- b) fiecare din întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS deține o poziție dominantă, de monopol, pe piața relevantă a serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelei/rețelelor individuale pe care le operează, astfel încât un comportament discriminatoriu al acestei întreprinderi pe piața relevantă este susceptibil de a afecta piețele din aval (în speță, piața cu amănuntul a serviciilor de telefonie cu amănuntul, respectiv piața cu amănuntul a serviciilor de telefonie fixă – cu precădere segmentul de piață corespunzător apelurilor fix-mobil), în sensul distorsionării și restrângerii concurenței efective pe aceste piețe;

rezultă că practicile investigate pot afecta dezvoltarea comerțului între Statele Membre într-un mod contrar intereselor Uniunii Europene de a asigura o piață unică funcțională, fiind astfel susceptibile de a atrage incidența art. 102 din *Tratat*.

2. Procedura declanșării investigației. Părțile implicate

15. Având în vedere faptul că:

- 1. fiecare dintre operatorii de telefonie mobilă din România deține o poziție de monopol pe piața serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale propriei rețele de comunicații electronice;
- 2. practicarea în relația cu concurenții a unui tarif ridicat pe piața de gros aferentă serviciului de terminare a apelurilor, corelată cu autofurnizarea acestui serviciu la costuri reduse, conduce la existența pe piața cu amănuntul a unor diferențe semnificative între tarifele pentru apelurile realizate între abonații din interiorul rețelelor și tarifele pentru apelurile realizate între abonați din rețele diferite, ceea ce poate avea ca efect prejudicierea consumatorilor care vor plăti tarife mai mari, respectiv poate afecta mediul

concurențial din acest domeniu prin limitarea dezvoltării rețelelor mai mici, menținerea artificială a cotelor pe piața de retail, afectarea migrării utilizatorilor către alte rețele;

prin Ordinul Președintelui Consiliului Concurenței nr. 403/22.02.2011 s-a dispus declanșarea, *din oficiu*, a unei investigații privind posibila încălcare a prevederilor art. 6 alin.(1) lit. c) din *Legea concurenței* și a prevederilor art. 102 din *Tratatul de Funcționare a Uniunii Europene* de către S.C. Orange România S.A., S.C. Vodafone România S.A., S.C. Telekom Romania Mobile Communications S.A. și respectiv S.C. RCS & RDS S.A. pe piața serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale fiecărei rețele individuale, operate de fiecare din întreprinderile identificate mai sus.

3. Piața relevantă. Dominanța. Intervenția autorității de reglementare. Competența Consiliului Concurenței

3.1. Piața relevantă. Dominanța

16. În prealabil, trebuie precizat că interconectarea rețelelor, în vederea asigurării conectivității între utilizatorii finali, oferă abonaților din rețele diferite posibilitatea de a se apela între ei. Serviciul de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelei constituie un factor de producție necesar furnizării serviciilor de apeluri la nivelul pieței cu amănuntul. Interconectarea rețelelor și implicit achiziția de servicii de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelelor altor furnizori, reprezintă o necesitate pentru un furnizor de servicii de telefonie întrucât în acest mod poate asigura servicii complete abonaților proprii.

17. Fiecare operator al unei rețele publice de telefonie mobilă furnizează servicii de terminare a apelurilor la punctele mobile ale propriei rețele de comunicații electronice pentru a asigura finalizarea apelurilor către utilizatorii săi. De asemenea, operatorul rețelei este unica entitate care poate controla punctele terminale din acea rețea, fiind singurul care poate termina apelurile către un utilizator final conectat la rețeaua respectivă. Prin urmare, serviciul de terminare a apelurilor este un input esențial pentru furnizarea de servicii de telefonie fixă și mobilă pe piețele cu amănuntul, dar și pentru furnizarea unor servicii pe piețe de gros (cu ridicata) – piața serviciului de tranzit. Având în vedere că prin furnizarea reciprocă a serviciului de terminare a apelurilor se asigură conectivitatea între rețele, efectele unei anumite practici pe piața aferentă acestui serviciu se pot regăsi pe celelalte piețe pe care activează un operator de telefonie, fie pe piețe de gros (ex. piața serviciilor de tranzit al apelurilor), fie pe piețele cu amănuntul ale serviciilor de telefonie.

18. În mod constant, atât în practica sa antitrust, cât și în cazurile de control a concentrărilor economice, Consiliul Concurenței a identificat piața serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile (respectiv fixe) ale fiecărei rețele individuale de comunicații electronice ca piață relevantă (numită în continuare piața serviciilor de terminare a apelurilor).

19. Un alt punct de plecare în această investigație a fost constituit de definiția ANCOM a pieței relevante a serviciilor de terminare a apelurilor la punctele mobile ale fiecărei rețele publice de telefonie. Potrivit acestei definiții, piața relevantă cuprinde serviciile de terminare a apelurilor de voce la numere non-geografice pentru servicii de comunicații electronice furnizate la puncte mobile, inclusiv serviciile furnizate pentru propria activitate, indiferent de tehnologia sau mediul de transmisie utilizat, ori de originea națională sau internațională a apelurilor. Prin urmare, potrivit acestei definiții, serviciul de terminare a apelurilor furnizat de fiecare operator mobil pe piața de gros este în aceeași piață relevantă cu serviciul de terminare a apelurilor autofurnizat (în speță, cele furnizate pentru propria activitate).

20. În ceea ce privește dimensiunea geografică a pieței relevante, trebuie precizat că furnizarea rețelelor și serviciilor de către operatorii mobili este delimitată de aria în care pot fi utilizate

frecvențele radio. În acest caz, licențele deținute de operatorii mobili privind drepturile de utilizare exclusivă a benzilor de frecvențe alocate de ANCOM sunt naționale. De asemenea, rețelele de telefonie mobilă operate de fiecare din părțile implicate au o întindere națională. Cu privire la acest ultim aspect, trebuie precizat că rețeaua operată de RCS&RDS are cel mai mic grad de acoperire a teritoriului și populației. Cu toate acestea, RCS&RDS a încheiat un acord de roaming național cu Vodafone, acord care permite RCS&RDS furnizarea de servicii și în ariile geografice neacoperite de propria rețea. Prin urmare, piața geografică relevantă este definită ca fiind națională.

21. Piața relevantă definită este o piață de monopol, fiecare din părțile implicate deținând o cotă de piață de 100%. În condițiile sistemului de tarifyare „*partea apelantă plătește*”, piețele serviciilor de terminare a apelurilor în fiecare rețea publică de comunicații electronice nu au potențial să devină piețe concurențiale. Din punct de vedere tehnic, asigurarea conectivității între partea apelantă și partea apelată este imposibil de realizat fără cooperarea dintre operatorul în rețeaua căruia se inițiază apelul și operatorul în rețeaua căruia se termină apelul respectiv. Practic, este imposibil pentru un alt operator decât cel care controlează accesul la punctul terminal al rețelei asociat unui utilizator final să poată termina apelurile către acesta. În aceste condiții, serviciul de terminare a apelurilor furnizat de fiecare operator constituie o piață relevantă distinctă, pe care operatorul respectiv deține o poziție dominantă (de monopol). Prin urmare, deținerea în mod individual de către fiecare din întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS a unei poziții dominante pe fiecare piață relevantă a serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelei pe care o operează constituie o altă premisă care stau la baza declanșării acestei investigații.

3.2. Intervenția autorității de reglementare pe piața relevantă. Competența Consiliului Concurenței

22. Potrivit definiției ANCOM a pieței relevante a serviciilor de terminare a apelurilor la punctele mobile ale fiecărei rețele publice de telefonie, serviciul de terminare a apelurilor furnizat de fiecare operator mobil pe piața de gros este în aceeași piață relevantă cu serviciul de terminare autofurnizat (în speță, cele furnizate pentru propria activitate). Fiecare piață relevantă a serviciului de terminare a apelurilor este o piață susceptibilă de reglementare *ex ante*, fiecare operator a unor astfel de rețele deținând o putere semnificativă de piață pe piața relevantă respectivă. În acest sens, ANCOM a impus o serie de obligații în sarcina operatorilor mobili, în vederea înlăturării posibilității acestora de a abuza de poziția lor pe piața relevantă.

23. Alături de obligația de control al nivelului tarifului corespunzător serviciului de terminare al apelurilor la punctele mobile ale rețelelor individuale furnizat pe piața de gros (MTR), ANCOM a impus și obligația de nediscriminare externă inclusiv în ceea ce privește nivelul tarifului respectiv. Există două tipuri de comportament discriminatoriu pe care ANCOM a urmărit să îl prevină prin impunerea acestei obligații, respectiv: (i) discriminarea între operatori și (ii) discriminarea între propriile servicii sau serviciile furnizate persoanelor din același grup și celorlalți operatori cu care concurează pe piața cu amănuntul.

24. În primul caz, ANCOM a considerat că o astfel de situație nu are justificare economică și determină probleme concurențiale, costul terminării apelurilor în rețeaua unui furnizor fiind același, independent de volumul traficului individual terminat în respectiva rețea.

În al doilea caz, tarifele scăzute percepute pentru apelurile realizate în aceeași rețea pot duce la apariția unor „prețuri de ruinare”, prin oferirea unor tarife cu amănuntul pentru apeluri în rețea la un nivel care să nu asigure o marjă suficientă peste tariful de terminare la nivelul pieței de gros, astfel încât, un operator la fel de eficient și care plătește acest tarif de terminare pe piața de gros nu poate concura, fără a suporta pierderi, pe piața cu amănuntul, cu operatorul în rețeaua căruia

termină apelul. Acest fapt duce la distorsionarea concurenței, descurajând comunicarea între abonații diferitelor rețele de comunicații și conferă furnizorilor cu o bază mai mare de utilizatori avantaje concurențiale față de furnizorii cu o bază mai mică de abonați. Astfel de situații pot rezulta în bariere la intrarea pe piață, iar potențialii competitori vor fi nevoiți să concureze cu tarifele scăzute practicate pe piața cu amănuntul pentru apelurile realizate în rețea, ale altui furnizor.

Obligația de nediscriminare impusă de ANCOM adresează primul tip de comportament discriminatoriu identificat (în speță, problema discriminării pe piața de gros), eficiența acesteia depinzând de nivelul maxim reglementat al MTR.

25. În ceea ce privește al doilea tip de comportament discriminatoriu identificat (în speță, problema discriminării interne), ANCOM nu a impus o obligație similară celei impuse pe piața de gros. Motivația a fost dată de faptul că ANCOM intenționează să aplice un mecanism eficient de control al tarifelor de terminare, pe baza costurilor incrementale evitate asociate furnizării serviciilor de terminare la puncte mobile de un operator ipotetic eficient (LRIC pur), care elimină riscul discriminării tarifare în favoarea propriilor activități de pe piața cu amănuntul. Prin urmare, deși serviciul de terminare a apelurilor furnizat pe piața de gros este în aceeași piață relevantă cu serviciul de terminare a apelurilor autofurnizat, ANCOM nu a impus obligația de nediscriminare în ceea ce privește nivelul tarifului serviciului de terminare a apelurilor.

În consecință, nu se poate aprecia existența vreunei obligații *ex-ante* de a furniza terminarea apelurilor atât pe piața de gros, cât și cele auto-furnizate, la același tarif.

26. Sumarizând cele prezentate mai sus, respectiv având în vedere:

1. definiția pieței relevante (în speță, includerea în aceeași piață relevantă a serviciului de terminare a apelurilor furnizat pe piața de gros și a serviciului de terminare a apelurilor autofurnizat) și poziția dominantă (de monopol) deținută de fiecare operator mobil pe această piață relevantă;
2. existența îngrijorărilor concurențiale generate de discriminarea tarifară în favoarea propriilor activități de pe piața cu amănuntul;
3. limitele intervenției ANCOM, în speță, neimpunerea de către ANCOM a obligației de nediscriminare între cele două servicii de terminare arătate mai sus, în condițiile în care MTR stabilit de către ANCOM la momentul declanșării investigației nu era fundamentat pe un model de costuri de tip LRIC pur;

Consiliul Concurenței a considerat că este competent să investigheze această practică prin aplicarea legislației din domeniul concurenței (în speță, legislația antitrust), apreciind ca fiind necesară intervenția sa.

4. Procedura de angajamente

4.1. Cadrul legal care reglementează procedura de angajamente

27. Potrivit prevederilor art. 47 alin. (1) din *Legea concurenței*, pe durata procedurii de investigație referitoare la posibila săvârșire a unei practici anticoncurențiale, întreprinderile față de care a fost declanșată investigația pot formula propuneri de angajamente, în scopul înlăturării situației care a condus la declanșarea investigației. Potrivit alin. (2) din același act normativ, atunci când Consiliul Concurenței intenționează să accepte angajamentele propuse de părți, va publica un rezumat al cazului și conținutul esențial al angajamentelor propuse, asupra cărora terții interesați își pot prezenta observațiile în termenul stabilit de autoritatea de concurență. Potrivit alin. (3) din același act normativ, în măsura în care angajamentele propuse de întreprinderi sunt suficiente pentru protecția concurenței și dacă îndeplinirea lor conduce la

înlăturarea situației care a determinat declanșarea investigației, Consiliul Concurenței conferă acestora, prin decizie, forță obligatorie. Decizia Consiliului Concurenței poate fi adoptată pe o durată determinată.

28. Prevederile *Legii concurenței* privind posibilitatea părților de a formula angajamente, au fost transpuse la nivelul legislației secundare care reglementează procedura de angajamente, în speță *Instrucțiunile din 28 decembrie 2010 privind condițiile, termenele și procedura pentru acceptarea și evaluarea angajamentelor, în cazul practicilor anticoncurențiale*, modificate și completate de *Instrucțiunile din 28 noiembrie 2012 pentru modificarea și completarea Instrucțiunilor privind condițiile, termenele și procedura pentru acceptarea și evaluarea angajamentelor, în cazul practicilor anticoncurențiale*, puse în aplicare prin *Ordinul președintelui Consiliului Concurenței nr. 724/2010*, modificate de *Instrucțiunile din 30 septembrie 2014 pentru modificarea pct.35 din Instrucțiunile din 28 decembrie 2010 privind condițiile, termenele și procedura pentru acceptarea și evaluarea angajamentelor, în cazurile de practici anticoncurențiale*¹³ (numite în continuare *Instrucțiuni*).

29. Scopul principal urmărit prin acceptarea angajamentelor este restabilirea rapidă a mediului concurențial normal, prin luarea unor măsuri de natură a înlătura situația care a determinat Consiliul Concurenței să declanșeze o investigație. Prin acceptarea de angajamente sunt urmărite, de asemenea, obiective precum asigurarea respectării regulilor de concurență, împiedicarea posibilității repetării unor astfel de practici anticoncurențiale, îmbunătățirea mediului concurențial și realizarea unei economii de procedură, prin reducerea duratei și a costurilor aferente unei investigații.

30. Inițiativa formulării de propuneri de angajamente aparține exclusiv întreprinderilor față de care s-a declanșat investigația, întreprinderile au libertatea de a decide cu privire la natura, conținutul, durata sau alte elemente relevante ale angajamentelor pe care le propun în vederea înlăturării situației care a determinat declanșarea investigației.

Închiderea unei investigații printr-o decizie de acceptare a angajamentelor este o situație de excepție. Prin urmare, utilizarea angajamentelor trebuie limitată la acele situații în care este evident că intervenția întreprinderilor, prin asumarea voluntară de angajamente și prin punerea acestora în practică, conduce la restabilirea rapidă și durabilă a mediului concurențial normal sau într-o manieră mai eficientă decât s-ar fi realizat prin intervenția Consiliului Concurenței, prin emiterea unei decizii de constatare a unei încălcări, de aplicare a unei amenzi și/sau de impunere de măsuri corective.

Faptul că, prin acceptarea de către Consiliul Concurenței a angajamentelor, întreprinderile evită constatarea unei încălcări a regulilor de concurență și eventuala aplicare a unei amenzi nu modifică scopul principal urmărit prin acceptarea de angajamente.

4.2. Propunerile de angajamente ale întreprinderilor Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS, modificate și completate ulterior testului de piață

31. În prealabil, se precizează că în urma analizei realizate de Consiliul Concurenței asupra propunerilor de angajamente formulate¹⁴ de fiecare din întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS au rezultat următoarele concluzii preliminare:

- a) propunerile de angajamente adresează în mod direct îngrijorările concurențiale care au condus la declanșarea acestei investigații;

¹³ Publicate în Monitorul Oficial cu numărul 791 din data de 30 octombrie 2014.

¹⁴ Se precizează că procedura de angajamente, respectiv propunerile de angajamente care fac obiectul acestei Decizii sunt distincte de procedura de angajamente anterioară, respectiv de propunerile de angajamente formulate anterior de fiecare din părțile implicate și supuse testului de piață în intervalul 13.08.2013 – 16.09.2013, acestea din urmă fiind respinse de Consiliul Concurenței.

- b) propunerile de angajamente sunt proporționale cu îngrijorările concurențiale care au condus la declanșarea acestei investigații. În acest sens, trebuie precizat că obligația de nediscriminare internă propusă de părțile implicate elimină riscul discriminării tarifare în favoarea propriilor lor activități de pe piața cu amănuntul, fiind descurajate ofertele de tip *on-net*;
- c) obligația de nediscriminare internă propusă în mod individual de întreprinderea Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS este complementară obligației de nediscriminare externă, respectiv obligației de control în ceea ce privește MTR impuse *ex-ante* de ANCOM;
- d) durata obligației de nediscriminare internă propusă a fi asumată în mod individual era de 2 ani (Telekom și RCS&RDS), respectiv 3 ani (Orange și Vodafone) de la momentul emiterii deciziei Consiliului Concurenței de acceptare a angajamentelor respective;
- e) datorită naturii lor comportamentale și negative (dată de obligația *de a nu face*, în speță de a nu discrimina), angajamentele propuse pot fi implementate într-un interval de timp rezonabil începând de la momentul emiterii deciziei Consiliului Concurenței de acceptare a angajamentelor respective, ori într-un interval de timp foarte scurt;
- f) având în vedere ineficiența mecanismului de monitorizare propus de majoritatea părților implicate (ori lipsa unui asemenea mecanism¹⁵), Consiliul Concurenței a luat în considerare monitorizarea respectării angajamentelor propuse de fiecare din părțile implicate prin utilizarea resurselor sale interne, respectiv cooperarea cu autoritatea națională de reglementare în acest scop.

32. Având în vedere faptul că propunerile de angajamente formulate de fiecare din părțile implicate au îndeplinit *condițiile de bază*, respectiv *condițiile de formă* prevăzute de *Instrucțiuni*, Consiliul Concurenței a acceptat *prima facie* propunerile de angajamente respective.

Astfel, potrivit prevederilor *Instrucțiunilor*, în vederea realizării testului de piață, propunerile de angajamente formulate de întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS, însoțite de un rezumat al cazului, au fost publicate pe site-ul autorității naționale de concurență în data de 22.11.2014 în vederea consultării publice a acestora. Durata consultării publice a fost stabilită până la data de 22.12.2014.

33. Pe baza observațiilor/opiniilor/propunerilor formulate de respondenții la consultarea publică, Consiliul Concurenței a realizat testul de piață al angajamentelor propuse de fiecare din părțile implicate.

Potrivit prevederilor *Instrucțiunilor*, Consiliul Concurenței a transmis în mod individual întreprinderilor Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS rezultatele testului de piață, respectiv a comunicat fiecăreia din aceste întreprinderi completările și modificările care trebuie aduse propunerilor de angajamente supuse consultării publice în vederea acceptării acestora.

În urma corespondenței dintre autoritatea națională de concurență cu fiecare din părțile implicate, acestea au transmis în mod individual propunerile lor de angajamente, modificate și completate.

4.2.1. Propunerile de angajamente ale întreprinderii Orange

34. **Angajamentul asumat** – Orange își asumă ca angajament obligația de a nu discrimina/diferenția între nivelul tarifului pentru serviciul de terminare a apelurilor la puncte mobile furnizat la nivel de gros și nivelul tarifului pentru serviciul de terminare a apelurilor la puncte mobile autofurnizat. Angajamentul asumat nu va fi aplicabil retroactiv.

¹⁵ RCS&RDS nu a propus un mecanism concret de monitorizare, ci a apreciat că autoritatea națională de concurență trebuie să realizeze fie direct, fie printr-un terț independent, un studiu/analiză de piață care să măsoare eficiențele și efectele produse de angajamentele asumate de către părțile implicate pe piața serviciilor de telefonie mobilă.

35. **Durata angajamentului asumat** de Orange este de 2 ani începând cu momentul la care angajamentul devine efectiv (numit și data efectivă), cu posibilitatea ca durata să fie redusă sau extinsă cu 1 (un) an de către Consiliul Concurenței, ținând cont de condițiile din piață la momentul respectiv.

Data efectivă reprezintă momentul încheierii termenului de implementare a angajamentului asumat de Orange și aprobat prin decizia Consiliului Concurenței.

36. **Termenul de punere în aplicare a angajamentului asumat** este de 3 (trei) luni de la data aprobării acestuia prin decizia Consiliului Concurenței.

37. **Mecanismul de monitorizare a respectării angajamentului asumat** – Având în vedere faptul că rezultatele angajamentelor vor fi reflectate în efectele pozitive pe piața relevantă, în opinia Orange, angajamentele nu necesită activități de monitorizare sau un agent de monitorizare. Piața serviciilor de telefonie mobilă a evoluat într-o manieră pozitivă de la deschiderea investigației până în prezent, inclusiv datorită reducerii tarifului de terminare a apelurilor de voce de către ANCOM. Consiliul Concurenței va putea aprecia, la finalul primului an de implementare a Angajamentelor, și ținând cont de situația de pe piața relevantă la momentul respectiv, dacă este necesar ca Orange să solicite un studiu de piață care să evalueze efectele angajamentelor propuse. Un astfel de studiu de piață ar putea sta la baza deciziei Consiliului Concurenței de a reduce durata implementării angajamentelor cu un an.

4.2.2. Propunerile de angajamente ale întreprinderii Vodafone

38. **Angajamentul asumat** – Vodafone își asumă ca angajament obligația de a aplica tariful de terminare în rețeaua Vodafone în mod nediscriminatoriu între unitatea de afaceri internă (cu amănuntul) și cea externă (piața de gros).

Potrivit Vodafone, obligația de nediscriminare internă asumată presupune că tariful aferent serviciului de terminare al apelurilor la punctele mobile ale rețelei operate de Vodafone, practicat pe piața de gros (și anume tariful de terminare stabilit de către ANCOM), se regăsește în componența tuturor tarifelor de retail ale acestei întreprinderi, indiferent de tipul apelurilor, atât pentru apelurile *on-net* din portofoliul curent sau viitor de oferte al Vodafone, cât și pentru apelurile *off-net* (de intrare în rețeaua/rețelele operate de Vodafone), inclusiv în cadrul ofertelor *all-net*.

În concluzie, Vodafone își asumă ca angajament obligația de nediscriminare internă, în speță obligația să nu diferențieze între nivelul tarifului serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelei operate furnizat pe piața de gros altor operatori și nivelul tarifului serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelei operate autofurnizat (în speță, furnizate către propria afacere în scopul realizării de apeluri în rețea (apeluri *on-net*) pe piața cu amănuntul)¹⁶.

39. **Durata angajamentului asumat** de Vodafone este de 2 ani, cu posibilitatea Consiliului Concurenței de a prelungi sau scurta acest termen cu un an, în funcție de rezultatul analizei

¹⁶ Potrivit Vodafone, angajamentul asumat vizează obligații specifice pe piețe de gros (control al tarifelor), precum și o serie de măsuri necesare în vederea monitorizării acestora. Începând cu data de 1 aprilie 2014, Vodafone practică tariful de terminare în cuantum de 0,96 Eurocenți/minut, stabilit de către ANCOM ca urmare a aplicării unui model de calculație orientat pe costuri de tip LRIC pur. În opinia Vodafone, prin implementarea acestui mecanism de control al tarifelor stabilit de către ANCOM se elimină riscul discriminării tarifare în favoarea propriilor activități de pe piața cu amănuntul. Suplimentar față de această măsură, Vodafone își asumă ca angajament obligația de nediscriminare internă, în speță obligația de a aplica tariful de terminare în rețeaua Vodafone în mod nediscriminatoriu între unitatea de afaceri internă (cu amănuntul) și cea externă (piața de gros).

întreprinse de autoritatea națională de concurență privind eficiența angajamentelor asumate de părți.

40. Termenul de punere în aplicare a angajamentului asumat este de maxim 3 luni de la emiterea deciziei Consiliului Concurenței de acceptare a angajamentelor asumate de Vodafone.

41. Mecanismul de monitorizare a respectării angajamentului asumat Vodafone a apreciat că prin realizarea unor studii de piață independente se poate urmări în mod eficient de către Consiliul Concurenței modul în care sunt îndeplinite de către operatori angajamentele asumate. Pentru a asigura, atât nivelul de expertiză și detaliu, cât și imparțialitatea și obiectivitatea necesare, în opinia Vodafone aceste studii trebuie să fie realizate de către oricare dintre firmele de audit prezente în România care respectă cerințele precizate mai sus.

De asemenea, Vodafone se angajează să contracteze extern sau să suporte costurile aferente, în solidar cu celelalte părți implicate în investigație, orice studiu de piață relevant, respectiv să transmită datele și informațiile solicitate de Consiliul Concurenței pentru evaluarea modului de respectare a angajamentului asumat.

4.2.3. Propunerile de angajamente ale întreprinderii Telekom

42. Angajamentul asumat – Începând cu expirarea termenului de punere în aplicare a angajamentului, Telekom își asumă ca angajament obligația de nediscriminare internă, respectiv obligația sa nu discrimineze / să nu diferențieze între nivelul tarifului serviciului de terminare a apelurilor la puncte mobile în rețeaua Telekom furnizat pe piața de gros altor operatori și nivelul tarifului serviciului de terminare a apelurilor la puncte mobile în rețeaua Telekom autofurnizat / furnizat către propria afacere în scopul realizării de apeluri în rețea (*apeluri on-net*) pe piața cu amănuntul.

43. Durata angajamentului asumat, în speță perioada de respectare a obligației de nediscriminare asumată de Telekom, este de 2 (doi) ani, cu posibilitatea prelungirii cu maxim 1 (un) an, în funcție de rezultatul analizei de piață realizate în vederea determinării eficienței angajamentului asumat, respectiv evoluțiile înregistrate pe piețele relevante.

44. Termenul de punere în aplicare a angajamentului asumat de Telekom este de 3 (trei) luni de la data comunicării de către Consiliul Concurenței, către Telekom, a deciziei de aprobare a angajamentului.

45. Mecanismul de monitorizare a respectării angajamentului asumat – Telekom a apreciat că, în actuala stare a pieței, angajamentul asumat nu necesită monitorizare. Totodată, pentru a se putea verifica respectarea angajamentului, Telekom și-a exprimat disponibilitatea de a comunica date și informații potrivit solicitării Consiliului Concurenței.

4.2.4. Propunerile de angajamente ale întreprinderii RCS&RDS

46. Angajamentul asumat – RCS&RDS își asumă angajamentul de a nu discrimina între nivelul tarifului aplicat în cazul terminării unui apel *on-net* (i.e., apel inițiat și terminat în rețeaua RCS&RDS) și cel al tarifului aplicat pentru terminarea în rețeaua RCS&RDS a unui apel *off-net* (i.e., apel inițiat în rețeaua unui alt operator național și terminat în rețeaua RCS&RDS). Angajamentul asumat este aplicabil ofertelor RCS&RDS practice în mod activ pe piață pe parcursul duratei de implementare a angajamentului.

Potrivit RCS&RDS, în considerarea faptului că acest angajament urmează să se aplice doar conduitei/ofertelor pe piață ale acestei întreprinderi active la momentul intrării în vigoare a angajamentului, acest angajament (și, implicit, nici monitorizarea) nu se va aplica în cazul

contractelor de servicii de telefonie mobilă în curs și care au fost încheiate pe baza unor oferte istorice (i.e., care nu vor mai fi active în portofoliul RCS&RDS la momentul publicării deciziei Consiliului Concurenței de acceptare a angajamentului RCS&RDS).

47. Durata angajamentului asumat de RCS&RDS este de 2 ani.

RCS&RDS consideră că implementarea angajamentului asumat, atât în cazul serviciilor *post-paid*, cât și în cazul serviciilor *pre-paid* pentru o durată de 2 (doi) ani (începând cu expirarea termenului de implementare a angajamentului asumat de 90 de zile) ar fi o perioadă maximă necesară pentru înlăturarea oricăror îngrijorări concurențiale identificate de Consiliul Concurenței pe parcursul investigației, luând în considerare poziția și conduita RCS&RDS¹⁷, evoluțiile tehnologice și dinamica pieței.

Cu toate acestea, RCS&RDS va accepta prelungirea duratei de aplicare a angajamentului asumat la o durată maximă totală de 3 (trei) ani în condițiile în care circumstanțele particulare ale pieței ar impune suplimentarea cu un an a duratei inițiale de 2 ani, această întreprindere având așteptarea legitimă ca aceeași analiză și aceeași rezoluție în sensul prelungirii angajamentului să fie adoptată în mod corespunzător prin raportare la puterea și conduita pe piață a fiecărui operator de telefonie mobilă.

De asemenea, RCS&RDS va aprecia ca fiind oportună reducerea de către Consiliul Concurenței a duratei angajamentului asumat la 1 (un) an, în condițiile în care evoluțiile pieței pe parcursul perioadei de implementare a angajamentului asumat de operatorii de telefonie mobilă justifică acest lucru. Cu privire la acest aspect, RCS&RDS consideră ca fiind necesară reducerea la 1 (un) an a duratei angajamentului asumat în condițiile în care ANCOM va adopta mai timpuriu o politică de reducere a nivelului maxim reglementat al tarifului corespunzător serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelelor de comunicații electronice (operate inclusiv de fiecare din părțile implicate).

48. Termenul de punere în aplicare a angajamentului asumat, este de aproximativ 90 de zile de la publicarea deciziei Consiliului Concurenței de acceptare a angajamentului asumat de RCS&RDS.

49. Mecanismul de monitorizare a respectării angajamentului asumat – RCS&RDS este de acord, în principiu, ca monitorizarea implementării angajamentului asumat în contextul investigației să fie realizată intern de Consiliul Concurenței, prin raportare la evoluțiile generale ale pieței de telefonie mobilă pe parcursul perioadei cât angajamentele vor fi în vigoare. RCS&RDS își exprimă disponibilitatea de a furniza la cererea Consiliului Concurenței informațiile/datele solicitate de autoritatea națională de concurență și care vor fi considerate necesare și utile monitorizării evoluției pieței de telefonie mobilă, astfel cum categoriile de informații necesare vor fi prevăzute în cadrul deciziei autorității de acceptare a angajamentului RCS&RDS sau vor fi comunicate de autoritate operatorilor cu ocazia implementării angajamentelor asumate de aceștia.

50. Cu privire la obiectivele de monitorizare, RCS&RDS are convingerea că acestea se vor baza pe repere de analiză care să se raporteze la activitatea de telefonie mobilă a fiecărui operator, pentru cântărirea aportului concurențial al fiecărui operator de servicii de telefonie mobilă.

¹⁷ Potrivit declarației sale, RCS&RDS, cel mai mic operator de pe piață, nu ar trebui să își asume un angajament pe o durată mai mare de 2 ani. RCS&RDS este operatorul de servicii de telefonie mobilă ultim intrat pe piața din România și care înregistrează o putere nesemnificativă de piață. Drept urmare, spre deosebire de situația celorlalți operatori de servicii de telefonie mobilă, comportamentul RCS&RDS nu ar putea produce un impact important asupra structurii concurenței de pe piața de telefonie mobilă din România. În acest context, RCS&RDS consideră că asumarea unui angajament pentru o durată maximă de 2 ani este suficientă pentru înlăturarea oricăror îngrijorări concurențiale cu privire la conduita RCS&RDS pe piața de telefonie mobilă.

În cântărirea evoluției pieței de telefonie mobilă, RCS&RDS consideră că este necesar să fie în egală măsură evaluat comportamentul efectiv al fiecărui operator pe piața de *retail*, prin constatarea tipurilor de oferte de *retail* practicate de operatori, cât și a altor tipuri de practici, de natură tarifară sau netarifară, din perspectiva eventualelor beneficii sau daune aduse concurenței și/sau bunăstării consumatorilor de servicii de telefonie mobilă.

51. Pe de altă parte, în cazul în care autoritatea națională de concurență va considera necesar, RCS&RDS va sprijini orice demers al Consiliului Concurenței care va implica – pentru aspecte specifice/punctuale cu privire la evoluțiile pieței de telefonie mobilă – mandatarea unui terț independent contractat în baza unor criterii transparente, nediscriminatorii și obiective, în vederea realizării de studii/analize care să măsoare eficiența și efectele produse pe piață de angajamentul asumat, din perspectiva impactului asupra pieței de comercializare a serviciilor de telefonie mobilă atât la nivelul de *gros*, cât și pe piața de *retail*.

5. Analiza aptitudinii propunerii de angajamente reformulate de întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS, ulterior testului de piață, de a înlătura îngrijorările concurențiale care au condus la declanșarea investigației

5.1. Obligația de nediscriminare internă propusă de întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, RCS&RDS

52. Fiecare din părțile implicate au propus ca angajament asumarea obligației de nediscriminare internă care constă în obligația de a nu discrimina/diferenția între nivelul tarifului pentru serviciul de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelei/rețelelor operate de această întreprindere furnizat la nivelul pieței de gros altor operatori și nivelul tarifului pentru serviciul de terminare a apelurilor la puncte mobile ale rețelei/rețelelor operate de această întreprindere auto-furnizat (în speță, serviciul de terminare a apelurilor furnizat către propria afacere în scopul realizării de apeluri în rețea (apeluri *on-net*) pe piața cu amănuntul). Prin urmare, propunerile de angajamente reformulate de fiecare din părțile implicate sunt relevante, adresând în mod direct îngrijorările concurențiale care au condus la declanșarea acestei investigații.

53. Obligația de nediscriminare internă în ceea ce privește nivelul MTR (al serviciului de terminare al apelurilor furnizat pe piața de gros, respectiv al serviciului de terminare al apelurilor autofurnizat) a fost impusă de ANCOM în anul 2003 (în sarcina întreprinderilor Orange și Vodafone). Ulterior (în anul 2009), ANCOM a retras această obligație. Motivația a fost dată de faptul că ANCOM intenționează să aplice un mecanism eficient de control al tarifelor de terminare, pe baza costurilor incrementale evitate asociate furnizării serviciilor de terminare la puncte mobile de un operator ipotetic eficient (LRIC pur), care elimină riscul discriminării tarifare în favoarea propriilor activități de pe piața cu amănuntul. Reducerea semnificativă a MTR maximal reglementat de către ANCOM (și practicat de toți operatorii mobili) de la 3,06 eurocenți/minut la 0,96 eurocenți/minut, începând cu 01.04.2014, a diminuat riscul discriminării tarifare, de către părțile implicate, în favoarea propriilor activități de pe piața cu amănuntul.

Însă, deși a scăzut marja dintre tariful serviciului de terminare al apelurilor la punctele mobile ale rețelelor mobile individuale operate de fiecare din părțile implicate, furnizat pe piața de gros și cel corespunzător serviciului de terminare al apelurilor în propria rețea autofurnizat, aflat la dispoziția fiecăreia din părțile implicate, riscul discriminării tarifare în favoarea propriilor activități de pe piața cu amănuntul nu a fost înlăturat.

54. Asumarea obligației de nediscriminare internă presupune că tariful aferent serviciului de terminare al apelurilor la punctele mobile ale rețelei/rețelelor operate de această întreprindere, practicat pe piața de gros (în relația cu ceilalți furnizori de servicii de comunicații electronice) se

regăsește în componența tuturor tarifelor de retail pentru apelurile *on-net* din portofoliul curent sau viitor de oferte al acestei întreprinderi, inclusiv în cadrul ofertelor de tip *all-net*¹⁸. Prin urmare, propunerile de angajamente reformulate de fiecare din părțile implicate sunt proporționale cu îngrijorările concurențiale care au condus la declanșarea acestei investigații, atât în ceea ce privește conținutul, cât și întinderea obligațiilor asumate.

55. În general, obligația de nediscriminare internă înlătură posibilitatea apariției practicilor anticoncurențiale de foarfecă tarifară (margin squeeze), ori de subvenționare încrucișată a tarifelor pentru apelurile *on-net* din veniturile obținute de pe piața de gros a serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelei operate de întreprinderea respectivă. De asemenea, tarifele scăzute percepute pentru apelurile realizate în aceeași rețea pot duce la apariția unei practici de „prețuri de ruinare”.

56. Începând cu data expirării termenului de punere în aplicare a deciziei, fiecare din întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS nu vor pune în aplicare practici anticoncurențiale prin discriminarea/diferențierea între nivelul tarifului serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile în propria rețea furnizat pe piața de gros altor operatori și nivelul tarifului serviciului autofurnizat de terminare a apelurilor la puncte mobile în propria rețea. În acest sens, fiecare din părțile implicate are obligația să verifice compatibilitatea ofertelor de servicii de telefonie mobilă cu angajamentul asumat și să ia măsuri, pe durata implementării angajamentului, în vederea conformării cu angajamentul asumat.

57. Trebuie precizat faptul că RCS&RDS a limitat angajamentul asumat la ofertele sale practicate în mod activ pe piață pe parcursul duratei de implementare a angajamentului. Astfel, potrivit RCS&RDS, în considerarea faptului că acest angajament urmează să se aplice doar conduitei/ofertelor pe piață ale acestei întreprinderi active la momentul intrării în vigoare a angajamentului, acest angajament (și, implicit, nici monitorizarea) nu se va aplica în cazul contractelor de servicii de telefonie mobilă în curs și care au fost încheiate pe baza unor oferte istorice (i.e., care, conform angajamentului asumat de operator, nu vor mai fi active în portofoliul RCS&RDS la momentul publicării deciziei Consiliului Concurenței de acceptare a angajamentului RCS&RDS). Cu privire la acest aspect, se menționează faptul că RCS&RDS a informat Consiliul Concurenței cu privire la acțiunea sa voluntară de terminare a contractelor în curs care au fost încheiate pe baza ofertelor sale istorice (care nu mai sunt prezente în portofoliul RCS&RDS) la care se face referire inclusiv în propunerea sa finală de angajamente.

În aceste condiții, se poate aprecia că limitarea adusă de RCS&RDS propunerii sale de angajamente nu este una veritabilă, de natură să invalideze în vreun fel angajamentul asumat, acțiunea acestei întreprinderi fiind în sensul compatibilizării activităților sale desfășurate pe piața cu amănuntul cu angajamentul asumat pe piața de gros (în speță, obligația de nediscriminare internă descrisă mai sus).

58. Orange a precizat că angajamentul său asumat nu va fi aplicabil retroactiv. Cu privire la acest aspect, trebuie precizat că angajamentele operează oricum pentru viitor. Prin urmare, se poate aprecia că această completare adusă de Orange propunerii sale de angajamente nu este una de natură să invalideze în vreun fel angajamentul asumat.

59. Trebuie menționat faptul că, acceptarea angajamentului de nediscriminare internă constituie o intervenție a Consiliului Concurenței complementară acțiunilor ANCOM pe piața relevantă (prin care au fost impuse *ex-ante* obligația de nediscriminare externă și obligația de control a MTR). În contextul intervenției ANCOM pe piața relevantă, Consiliul Concurenței apreciază că prin asumarea obligației de nediscriminare internă se înlătură posibilitatea fiecăreia din părțile

¹⁸ În speță, pachete de servicii de apeluri ce includ în mod separat trafic de apeluri *on-net*, respectiv trafic de apeluri *off-net*, traficul suplimentar de apeluri fiind tarifat în funcție de destinația *on-net* ori *off-net* a apelului.

implicate de a aplica practici anticoncurențiale pe piața cu amănuntul a serviciilor de telefonie mobilă, respectiv pe segmentul de piață cu amănuntul corespunzător apelurilor fix-mobil. Prin urmare, propunerile de angajamente reformulate de fiecare din întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS sunt eficace, având un grad de certitudine suficient privind punerea lor în aplicare și efectele pe care le vor avea.

60. În concluzie, Consiliul Concurenței a apreciat că, date fiind particularitățile acestui caz, asumarea obligației de nediscriminare internă de către fiecare din întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS (al căror comportament face obiectul investigației declanșate prin Ordinul președintelui Consiliului Concurenței nr. 403/2011), constituie un angajament acceptabil, de natură să înlăture îngrijorările concurențiale care au condus la declanșarea acestei investigații.

61. Trebuie precizat faptul că autoritatea națională de concurență poate interveni ulterior emiterii deciziei de acceptare a angajamentelor, prin redeschiderea procedurii de investigație, în condițiile în care există dovezi potrivit cărora una sau mai multe părți implicate continuă practicile (de pe piețele relevante) investigate de Consiliul Concurenței, care produc sau riscă să producă efecte anticoncurențiale.

5.2. Durata obligației de nediscriminare internă propusă de fiecare din întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS

62. Durata angajamentului asumat de fiecare din întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS este de 2 (doi) ani, cu posibilitatea de reducere, în condițiile în care nu mai este necesară menținerea acestora, ori de extindere cu 1 (un) an, în condițiile în care Consiliul Concurenței, pe baza analizelor realizate, apreciază că este necesară prelungirea duratei acestora. Având în vedere un posibil efect al obligației de nediscriminare internă de limitare a libertății de acțiune a părților implicate pe piața cu amănuntul, Consiliul Concurenței apreciază că este acceptabilă limitarea duratei angajamentului asumat de fiecare din părțile implicate, potrivit propunerii de angajamente.

63. Consiliul Concurenței are în vedere posibilitatea înlăturării mai devreme a obligației de nediscriminare internă în condițiile în care nu mai este necesară menținerea acesteia. În acest sens, scăderea cuantumului MTR maxim reglementat ca urmare a intervenției ANCOM pe piața relevantă și/sau reducerea voluntară a acestuia de către fiecare din părțile implicate, ca efect al obligației de nediscriminare internă asumată, la un nivel care să înlăture îngrijorările concurențiale care au condus la declanșarea acestei investigații constituie premise ale acțiunii Consiliului Concurenței de reducere a duratei angajamentului asumat ori chiar de înlăturarea a acestuia. De asemenea, Consiliul Concurenței are în vedere posibile evoluții pe piața serviciilor de telefonie mobilă, de natură să determine mutații majore¹⁹ inclusiv în ceea ce privește modelul de afacere, evoluții care nu mai face necesară menținerea obligației de nediscriminare internă.

¹⁹ De exemplu, creșterea semnificativă, la nivel național, a ratei de penetrare a serviciilor de bandă largă furnizate la punctele mobile ale rețelelor de comunicații electronice, respectiv utilizarea pe scară largă de către utilizatorii finali a serviciilor de apeluri furnizate prin tehnologia de tip VoIP, de natură să determine migrarea unei părți semnificative a traficului de voce de la serviciile de telefonie mobilă utilizate în prezent către serviciile VoIP. Serviciile VoIP sunt utilizate prin instalarea de către utilizatorul final a unor aplicații software specifice, prin intermediul cărora să poată efectua și recepționa apeluri, prin intermediul terminalelor mobile sau al aparatelor care permit utilizarea tehnologiei Wi-Fi, 3G, UMTS, 4G etc. În acest caz, nu sunt alocate resurse de numerotație din Planul Național de Numerotație.

64. Principiul nediscriminării impune aplicarea unor condiții similare la situații similare. În acest caz, chiar dacă angajamentele propuse de fiecare din părțile implicate în investigația declanșată prin Ordinul președintelui Consiliului Concurenței nr. 403/2011 sunt similare (în speță obligația de nediscriminare internă asumată pe piața relevantă), trebuie avut în vedere efectul acestora pe piața cu amănuntul din perspectiva poziției pe piață a fiecăreia din părțile implicate. Astfel, chiar dacă angajamentele asumate sunt similare, impactul propunerilor de angajamente asupra piețelor cu amănuntul situate în aval față de piața relevantă este diferit, în funcție de poziția deținută de fiecare din părțile implicate pe aceste piețe.

Având în vedere diferențele existente între părțile implicate în ceea ce privește poziția acestora pe piața cu amănuntul, rezultă că este acceptabilă existența unei eventuale asimetrii în ceea ce privește durata angajamentelor. Prin urmare, Consiliul Concurenței nu exclude posibilitatea retragerii angajamentelor asumate numai pentru una sau mai multe părți implicate ori menținerea angajamentelor asumate în cazul uneia sau mai multor părți implicate, cu respectarea termenului maxim de 3 (trei) ani al duratei angajamentelor asumate.

În concluzie, posibila menținere a angajamentelor asumate pe durate diferite este justificată din punct de vedere obiectiv, fiind totodată și proporțională cu obiectivul Consiliului Concurenței de înlăturare a îngrijorărilor concurențiale care au condus la declanșarea acestei investigații.

65. Trebuie precizat faptul că, încetarea obligației de nediscriminare internă asumată prin angajament de părțile implicate nu poate și nu trebuie interpretată în sensul înlăturării responsabilității speciale de a nu discrimina, instituită în sarcina întreprinderilor dominante de legislația națională și europeană din domeniul concurenței. Astfel, în condițiile în care o întreprindere deține o poziție dominantă pe o piață relevantă, aceasta este obligată să nu se angajeze în practici discriminatorii în virtutea prevederilor art. 6 alin. (1) din *Legea concurenței*, respectiv ale art. 102 TFUE. Prin urmare, Consiliul Concurenței, respectiv Comisia Europeană pot interveni ulterior încetării acestui angajament, în condițiile în care oricare din părțile implicate deține, în mod individual sau în comun, o poziție dominantă pe piață și se angajează în practici anticoncurențiale, inclusiv practici săvârșite prin discriminarea internă în favoarea activităților proprii de pe piața cu amănuntul.

66. Termenul de punere în aplicare a angajamentului asumat, în speță a obligației de nediscriminare internă asumată de fiecare din părțile implicate, este de 3 luni, calculată de la data emiterii (mai precis, a comunicării) deciziei Consiliului Concurenței de acceptare a angajamentelor asumate. Astfel, durata obligației de nediscriminare internă se va calcula de la momentul implementării depline a acestei obligații asumate.

67. În consecință, din analiza Consiliului Concurenței rezultă că propunerile de angajamente reformulate de fiecare din întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS sunt proporționale cu îngrijorările concurențiale care au condus la declanșarea acestei investigații, inclusiv în ceea ce privește durata acestora, având totodată un grad de certitudine suficient privind efectele pe care le vor avea, respectiv eficiența acestora.

5.3. Monitorizarea obligației de nediscriminare internă propusă de părțile implicate

68. Monitorizarea modului de respectare a obligației asumate de fiecare din părțile implicate se va realiza de către Consiliul Concurenței, prin utilizarea resurselor sale interne. În acest sens, întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS s-au obligat în mod individual să transmită Consiliului Concurenței toate date și informații necesare evaluării modului de respectare a angajamentelor asumate, potrivit solicitării autorității naționale de concurență în acest sens (date și informații referitoare la tarife, trafic, venituri, utilizatori etc.). Transmiterea datelor și informațiilor se va realiza la solicitarea scrisă a Consiliului Concurenței.

De asemenea, întreprinderile Orange, Vodafone, RCS&RDS și-au manifestat în mod expres disponibilitatea privind realizarea unor studii de piață independente de către entități cu reputație profesională în acest sens, care să permită Consiliului Concurenței să urmărească în mod eficient modul în care sunt îndeplinite angajamentele asumate de către părțile implicate, efectele angajamentelor asumate, respectiv evoluția pieței. Studiile de piață considerate ca fiind relevante de către Consiliul Concurenței vor putea fi contractate extern, fie în mod individual (de fiecare din părțile implicate), ori în comun de părțile implicate (care vor suporta în mod solidar costurile aferente acestora).

69. După cum se observă, natura angajamentelor propuse (acestea fiind simple) nu face necesară instituirea unui mecanism sofisticat de monitorizare a respectării acestora de către părțile implicate, fapt care permite Consiliului Concurenței să monitorizeze intern respectarea obligației de nediscriminare internă asumate (utilizând în acest sens propriile resurse interne).

Pe de altă parte, obligația de nediscriminare internă vizează împiedicarea părților implicate de a se angaja în practici anticoncurențiale pe piețele relevante. În acest sens, întrucât fiecare din părțile implicate este considerată ca fiind o întreprindere dominantă pe piața relevantă, este necesar ca acțiunea acestora pe piața relevantă să nu conducă la excluderea concurenților de pe piața/piețele situate în aval față de piața relevantă, în particular a noilor intrați pe piață (inclusiv MVNO), de natură să afecteze concurența pe piața respectivă ori afectarea bunăstării consumatorilor. Prin urmare, monitorizarea obligației de nediscriminare internă poate fi realizată și din perspectiva efectelor produse de încălcarea acestei obligații asupra concurenței pe piața cu amănuntul, respectiv asupra consumatorilor. Astfel, acțiunea Consiliului Concurenței de monitorizare a angajamentelor asumate de fiecare din părțile implicate poate fi eficientizată efectiv prin realizarea unor studii de piață de către entități independente, studii care să urmărească în mod eficient modul în care sunt îndeplinite angajamentele asumate de către părțile implicate, efectele angajamentelor asumate, în contextul evoluției pieței.

70. Se menționează faptul că monitorizarea respectării angajamentelor asumate de către părțile implicate se poate realiza în mod activ și indirect, de către clienții acestora de pe piețele relevante, cu atât mai mult cu cât aceștia sunt concurenți ai părților implicate pe piețele situate în aval față de piețele relevante. Astfel, chiar în ipoteza în care Consiliul Concurenței nu va utiliza resurse externe în activitatea sa de monitorizare a respectării angajamentelor asumate de fiecare din părțile implicate (în speță, realizarea unor studii de piață de către entități independente), se poate realiza o monitorizare eficientă a acțiunii acestora pe piețele relevante.

71. Prin urmare, în ceea ce privește monitorizarea angajamentelor asumate, Consiliul Concurenței apreciază că pot fi acceptate propunerile de angajamente reformulate de fiecare din părțile implicate.

5.4. Concluzii privind propunerile de angajamente reformulate de întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS

72. În urma analizei Consiliul Concurenței asupra propunerilor de angajamente supuse consultării publice, modificate și completate de fiecare din părțile implicate, ulterior testului de piață, au rezultat următoarele concluzii:

- a) fiecare din părțile implicate își asumă ca angajament obligația de nediscriminare internă, în speță obligația ca, începând cu data intrării în vigoare a angajamentelor, să nu discrimineze/diferențieze între nivelul tarifului serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelei pe care o operează furnizat pe piața de gros altor operatori și nivelul tarifului serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelei pe care o operează furnizat către propria afacere în scopul realizării de apeluri în rețea (apeluri *on-net*) pe piața cu amănuntul. Durata angajamentului asumat este de 2 (doi) ani, cu

posibilitatea de reducere, în condițiile în care nu mai este necesară menținerea acestora, ori de extindere cu 1 (un) an, în condițiile în care Consiliul Concurenței, pe baza analizelor realizate, apreciază că este necesară prelungirea duratei acestora. Termenul de punere în aplicare a angajamentului asumat, în speță a obligației de nediscriminare internă asumate de fiecare din părțile implicate este de 3 luni.

Prin urmare, propunerile de angajamente reformulate de fiecare din întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS sunt relevante, adresând în mod direct îngrijorările concurențiale care au condus la declanșarea acestei investigații;

- b) propunerile de angajamente reformulate de fiecare din părțile implicate sunt proporționale cu îngrijorările concurențiale care au condus la declanșarea acestei investigații, atât în ceea ce privește conținutul și întinderea obligațiilor asumate, cât și în ceea ce privește durata acestora;
- c) propunerile de angajamente reformulate de fiecare din părțile implicate sunt eficace, având un grad de certitudine suficient privind punerea lor în aplicare și efectele pe care le vor avea. Monitorizarea modului de respectare a obligației asumate de fiecare din părțile implicate se va realiza de către Consiliul Concurenței, prin utilizarea, în principal, a resurselor sale interne. Părțile implicate s-au obligat să transmită date și informații necesare evaluării modului de respectare a angajamentelor asumate, potrivit solicitării autorității naționale de concurență. În măsura în care Consiliul Concurenței apreciază ca fiind necesară realizarea de către entități independente a unor studii/analize de piață care să permită Consiliului Concurenței să urmărească în mod eficient modul în care sunt îndeplinite angajamentele asumate de fiecare din părțile implicate, efectele angajamentelor asumate, respectiv evoluția pieței, toate părțile implicate vor suporta, în solidar, costurile aferente studiilor/analizelor de piață respective.

73. În consecință, obligația de nediscriminare internă asumată de fiecare din părțile implicate are aptitudinea de a înlătura îngrijorările concurențiale care au condus la declanșarea acestei investigații, respectiv de a împiedica un comportament strategic anticoncurențial pe piața relevantă. Astfel, propunerile de angajamente reformulate de fiecare din părțile implicate satisfac condițiile prevăzute de *Instrucțiuni* pentru a fi acceptate în mod formal, printr-o decizie, de autoritatea națională de concurență.

74. În contextul intervenției ANCOM pe piața relevantă, Consiliul Concurenței apreciază că prin asumarea obligației de nediscriminare internă se înlătură posibilitatea fiecărei părți implicate de a discrimina, în favoarea propriilor lor activități de pe piața cu amănuntul, între tariful corespunzător serviciilor de terminare a apelurilor la punctele mobile ale propriei rețele furnizate pe piața de gros (operatorilor concurenți) și cel corespunzător serviciilor de terminare a apelurilor la punctele mobile ale propriei rețele autofurnizate. În acest sens, trebuie precizat că obligația de nediscriminare internă propusă de fiecare din părțile implicate este complementară obligației de nediscriminare externă, respectiv obligației de control în ceea ce privește MTR impuse *ex-ante* de ANCOM.

75. În consecință, Consiliul Concurenței acceptă în mod formal, prin decizie, propunerile de angajamente reformulate de fiecare din întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS. Prin acceptarea lor formală, printr-o decizie a Consiliului Concurenței, angajamentele asumate în mod individual de întreprinderile Orange, Vodafone, Telekom, respectiv RCS&RDS devin obligatorii pentru fiecare din aceasta. Totodată, ca efect al acceptării angajamentelor asumate, se încheie și procedura de investigație declanșată prin Ordinul Președintelui Consiliului Concurenței nr.403/2011 privind comportamentul întreprinderilor Orange, Vodafone, Telekom, RCS&RDS pe fiecare din piețele relevante.

În temeiul prevederilor art. 19 alin. (1) și alin. (4), ale art. 44 alin. (1) lit. c), ale art. 47 alin. (3) din *Legea concurenței nr. 21/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare*

PLENUL CONSILIULUI CONCURENȚEI

DECIDE

Art. 1. Angajamentele care se regăsesc în Anexa nr. 1 ce constituie parte integrantă a prezentei Decizii, sunt obligatorii pentru întreprinderea S.C. Orange România S.A.

Art. 2. Angajamentele care se regăsesc în Anexa nr. 2 ce constituie parte integrantă a prezentei Decizii, sunt obligatorii pentru întreprinderea S.C. Vodafone România S.A.

Art. 3. Angajamentele care se regăsesc în Anexa nr. 3 ce constituie parte integrantă a prezentei Decizii, sunt obligatorii pentru întreprinderea S.C. Telekom Romania Mobile Communications S.A.

Art. 4. Angajamentele care se regăsesc în Anexa nr. 4 ce constituie parte integrantă a prezentei Decizii, sunt obligatorii pentru întreprinderea S.C. RCS & RDS S.A.

Art. 5. Durata obligației de nediscriminare internă asumată prin angajament de fiecare din întreprinderile S.C. Orange România S.A., S.C. Vodafone România S.A., S.C. Telekom Romania Mobile Communications S.A., respectiv S.C. RCS & RDS S.A. este de 2 (doi) ani începând cu data expirării termenului de implementare a deciziei Consiliului Concurenței de acceptare a angajamentelor.

Durata angajamentelor asumate de fiecare din părțile implicate poate fi redusă, în mod individual, în condițiile în care nu mai este necesară menținerea acestora, ori poate fi extinsă cu 1 (un) an în condițiile în care Consiliul Concurenței, pe baza analizelor realizate, apreciază că este necesară prelungirea duratei acestora.

Art. 6. Fiecare din întreprinderile S.C. Orange România S.A., S.C. Vodafone România S.A., S.C. Telekom Romania Mobile Communications S.A., respectiv S.C. RCS & RDS S.A. are la dispoziție un termen de 3 luni de la data comunicării Deciziei, pentru a pune în aplicare angajamentele asumate.

Art. 7. În vederea monitorizării respectării angajamentelor asumate, fiecare din întreprinderile S.C. Orange România S.A., S.C. Vodafone România S.A., S.C. Telekom Romania Mobile Communications S.A., respectiv S.C. RCS & RDS S.A. este obligată să transmită Consiliului Concurenței, la cerere, toate datele și informațiile relevante în acest scop, potrivit solicitării autorității naționale de concurență.

În măsura în care Consiliul Concurenței apreciază ca fiind necesară realizarea de către entități independente a unor studii/analize de piață care să permită Consiliului Concurenței să urmărească în mod eficient modul în care sunt îndeplinite angajamentele asumate de fiecare din părțile implicate, efectele angajamentelor asumate, respectiv evoluția pieței, întreprinderile S.C. Orange România S.A., S.C. Vodafone România S.A., S.C. Telekom Romania Mobile Communications S.A., S.C. RCS & RDS S.A. vor suporta, în solidar, costurile aferente studiilor/analizelor de piață respective.

Art. 8. Investigația declanșată prin Ordinul președintelui Consiliului Concurenței nr. 403 din 22.02.2011 cu privire la practica întreprinderilor S.C. Orange România S.A., S.C. Vodafone România S.A., S.C. Telekom Romania Mobile Communications S.A., respectiv S.C. RCS &

RDS S.A. de a discrimina între nivelul tarifului *serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelei operate de fiecare din aceste întreprinderi* furnizat pe piața de gros și nivelul tarifului *serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelei operate de fiecare din aceste întreprinderi* autofurnizat, se încheie prin prezenta Decizie.

Art. 9. Prezenta decizie poate fi atacată, potrivit art. 49 alin. (1) din *Legea concurenței nr. 21/1996, republicată* cu modificările și completările ulterioare, la Curtea de Apel București, secția Contencios Administrativ și Fiscal, în termen de 30 de zile de la comunicare.

Art. 10. În conformitate cu art. 60 alin. (1) din *Legea concurenței nr. 21/1996, republicată*, prezenta Decizie va fi publicată pe pagina de internet a Consiliului Concurenței. Secretariatul General și Direcția Servicii din cadrul Consiliului Concurenței vor urmări aducerea la îndeplinire a prezentei decizii.

Art. 11. Prezenta decizie va fi comunicată întreprinderilor S.C. Orange România S.A., S.C. Vodafone România S.A., S.C. Telekom Romania Mobile Communications S.A., respectiv S.C. RCS & RDS S.A. de către Secretariatul General din cadrul Consiliului Concurenței, la sediul social al acestor întreprinderi după cum urmează:

1. S.C. Orange România S.A. – B-dul Lascăr Catargiu, nr. 51-53, Sector 1, București;
2. S.C. Vodafone România S.A. – P-ța Charles de Gaulle, nr. 15, Sector 1, București;
3. S.C. Telekom Romania Mobile Communications S.A. – Str. Splaiul Independenței, nr. 319G, Clădirea Atrium House, etaj 1 și 2, Sector 6, București,
4. S.C. RCS & RDS S.A. – Str. Dr. Staicovici, nr. 75, Clădirea Forum 2000, faza I, etaj 2, Sector 5, București.

Bogdan M. Chirițoiu

Președinte

**Angajamentele asumate de întreprinderea
S.C. Orange România S.A.**

ANGAJAMENTE

1. Angajamente propuse

Orange nu va discrimina/diferenția între nivelul tarifului pentru serviciul de terminare a apelurilor la puncte mobile furnizat la nivel de gros și nivelul tarifului pentru serviciul de terminare a apelurilor la puncte mobile autofurnizat (**Angajamente**).

2. Durata de aplicare a Angajamentelor

Durata de aplicare a angajamentelor va fi de 2 (doi) ani începând cu momentul la care Angajamentele devin efective, cu posibilitatea de a fi redusă sau extinsă cu 1 (un) an, de către Consiliul Concurenței, ținând cont de condițiile din piață la momentul respectiv (**Durata Angajamentelor**).

3. Data efectivă a Angajamentelor

Angajamentele vor fi implementate într-un termen de 3 (trei) luni de la data aprobării lor prin decizia Consiliului Concurenței (**Data Efectivă**).

4. Aplicabilitate și limitări

Angajamentele nu vor fi aplicabile retroactiv.

Pe Durata Angajamentelor, Consiliul Concurenței poate solicita informații relevante din perspectiva Angajamentelor, iar Orange va răspunde în mod corespunzător.

5. Monitorizarea:

Având în vedere faptul că rezultatele Angajamentelor vor fi reflectate în efecte pozitive pe piața relevantă, Angajamentele nu necesită activități de monitorizare sau un agent de monitorizare. Piața serviciilor de telefonie mobilă a evoluat într-o manieră pozitivă de la deschiderea Investigației până în prezent, inclusiv datorită reducerii tarifului de terminare a apelurilor de voce de către ANCOM.

Consiliul Concurenței va putea aprecia, la finalul primului an de implementare a Angajamentelor, și ținând cont de situația de pe piața relevantă la momentul respectiv, dacă este necesar ca Orange să solicite un studiu de piață care să evalueze efectele Angajamentelor propuse. Un astfel de studiu de piață ar putea sta la baza deciziei Consiliului Concurenței de a reduce durata implementării Angajamentelor cu un an.

6. Fundamentare:

Aspectele relevante ale metodologiei privind LRIC pur

" La data la care tarifele de terminare vor fi stabilite pe baza modelului de costuri incrementale evitate (LRIC pur), reglementarea tarifelor de gros la nivelul costurilor eficiente va conduce la eliminarea profiturilor excesive și implicit a posibilității de subvenționare încrucișată a tarifelor cu amănuntul, întrucât tariful de terminare va reflecta doar costurile evitate ale furnizării serviciului. De asemenea, se va diminua și riscul discriminării tarifare în favoarea propriilor oferte cu amănuntul." (ANCOM).

"Aplicarea unei abordări LRIC pur contribuie la reflectarea adevăratei valori a resurselor utilizate la nivel marginal pentru furnizarea unui apel în afara rețelei. Aceasta va contribui la armonizarea costurilor marginale ale unui apel în rețea și în afara rețelei, ceea ce, la rândul său, ar trebui să contribuie la apariția unor tarife forfetare sau pachete cu un conținut mai mare de comunicări "gratuite" (BEREC)

În România, nivelul MTR este unul dintre cele mai scăzute din UE. Considerăm că aplicarea acestui tarif ar trebui prin ea însăși să elimine îngrijorările Consiliului Concurenței.

- **Eliminarea completă, imediată și definitivă a îngrijorărilor concurențiale**

Angajamentele propuse de Orange elimină complet, imediat (din momentul implementării lor) și definitiv îngrijorările concurențiale prin înlăturarea oricărui risc de tratament diferențiat.

- **Promovarea unui mediu competitiv**

Angajamentele vor promova un mediu competitiv prin confirmarea reproducerii serviciilor Orange de către orice operator la fel de eficient.

- **Eficiente, și pot fi implementate într-o perioadă scurtă de timp**

Angajamentele sunt eficiente deoarece permit înlăturarea imediată și completă a îngrijorărilor concurențiale precum și monitorizarea și controlul lor efectiv. Acestea pot fi implementate imediat după aprobarea lor de către Consiliul Concurenței.

- **Relevante și proporționale**

Angajamentele sunt relevante întrucât răspund în mod direct și complet îngrijorărilor concurențiale și permit înlăturarea imediată a acestora. Angajamentele sunt proporționale față de îngrijorările concurențiale, prin înlăturarea lor în întregime și în mod eficient, fără a avea vreun impact negativ asupra oricăror alte piețe, întreprinderi sau consumatori.

Notă: aceasta e o variantă confidențială a Angajamentelor. O variantă neconfidențială va fi transmisă separat.

Cu deosebită considerație,

Jean-Francois Fallacher
Director Executiv
Orange România

A circular stamp for Orange România S.A. The outer ring contains the text "ORANGE ROMANIA S.A." at the top and "BUCUREȘTI" at the bottom, separated by two small stars. In the center of the stamp is a stylized graphic of a cube or a similar geometric shape.

**Angajamentele asumate de întreprinderea
S.C. Vodafone România S.A.**

I. Angajament privind tariful de terminare în rețeaua Vodafone

Pentru a adresa în mod corespunzător îngrijorărilor exprimate de către Consiliul Concurenței, angajamentul propus de Vodafone vizează obligații specifice pe piața de gros (control al tarifelor), precum și o serie de măsuri necesare în vederea monitorizării acestora.

După cum cunoașteți, începând cu data de 1 aprilie 2014, Vodafone practică tariful de terminare în cuantum de 0,96 Eurocenți/minut stabilit de către ANCOM ca urmare a aplicării unui model de calculație orientat pe costuri de tipul LRIC pur. Prin implementarea acestui mecanism de control al tarifelor stabilit de către ANCOM se elimină riscul discriminării tarifare în favoarea propriilor activități de pe piața cu amănuntul.

Suplimentar față de această măsură, Vodafone se angajează să aplice tariful de terminare în rețeaua Vodafone în mod nediscriminatoriu între unitatea de afaceri internă (cu amănuntul) și cea externă (gros).

Astfel, tariful de gros aferent serviciului de terminare (și anume tariful de terminare stabilit de către ANCOM) se regăsește în componența tuturor tarifelor de retail indiferent de tipul apelurilor, atât pentru apelurile on-net din portofoliul curent sau viitor de oferte al Vodafone, cât și pentru apelurile off-net, inclusiv în cadrul ofertelor all-net.

În concluzie:

Vodafone își asumă ca angajament obligația de nediscriminare internă, în speță obligația să nu diferențieze între nivelul tarifului serviciului de terminare a apelurilor la punctele mobile ale rețelei operate furnizat pe piața de gros altor operatori și nivelul tarifului serviciului de terminare a apelurilor la puncte mobile ale rețelei operate autofurnizat (furnizate către propria afacere în scopul realizării de apeluri în rețea (apeluri on-net) pe piața cu amănuntul).

II. Mecanismul de control propus pentru a verifica îndeplinirea angajamentului asumat. Supravegherea respectării angajamentului asumat

În ceea ce privește mecanismul de control, apreciem că prin realizarea unor studii de piață independente se poate urmări în mod eficient de către Consiliul Concurenței modul în care sunt îndeplinite de către operatori angajamentele asumate. Pentru a asigura atât nivelul de expertiză și detaliu, cât și imparțialitatea și obiectivitatea necesare, în opinia noastră aceste studii trebuie să fie realizate de către oricare dintre cele patru firme de audit prezente în România, și

Vodafone Romania S.A.

International CDG Center, 15th Charles de Gaulle Plaza,
District 1, 011857 Bucharest, Romania

www.vodafone.ro

Registered in Romania: J40/9852/1996, Unique registration code: 8971726

Legal & External Affairs Department

anume Price Waterhouse Coopers, KPMG, Ernst & Young și Deloitte (cu mențiunea că cei dintâi sunt auditorii financiari ai Vodafone în prezent). Desigur, suntem deschiși să agreăm și alte propuneri de consultanți cât timp se asigură respectarea cerințelor precizate mai sus.

Nu în ultimul rând, Vodafone se angajează să contracteze extern sau să suporte costurile aferente, în solidar cu celelalte părți implicate în investigație, orice studiu de piață relevant. De asemenea, ne manifestăm disponibilitatea de a raporta datele și informațiile solicitate de Consiliul Concurenței pentru evaluarea modului de respectare a angajamentului asumat.

III. Angajamentul propus îndeplinește condițiile legale pentru a fi acceptat

Vodafone consideră că toate cerințele impuse de Instrucțiunile privind condițiile, termenele și procedura pentru acceptarea și evaluarea angajamentelor, în cazul practicilor anticoncurențiale, aprobate prin Ordinul președintelui Consiliului Concurenței nr. 724/2010 pentru acceptarea angajamentelor sunt îndeplinite.

1. Condiții de bază

- a) Angajamentele propuse sunt relevante și au capacitatea de a înlătura complet îngrijorările concurențiale care au condus la declanșarea investigației Consiliului Concurenței.
- b) Angajamentele propuse sunt în măsură să conducă la înlăturarea îngrijorărilor concurențiale într-o perioadă scurtă de timp: tariful de terminare stabilit de către ANCOM se aplică începând cu data de 1 aprilie 2014.
- c) Angajamentele propuse sunt în măsură să conducă la îmbunătățirea mediului concurențial într-o manieră mai eficientă decât s-ar fi realizat prin posibila continuare a investigației.
- d) Angajamentele propuse nu sunt în măsură să afecteze interesele vreunor terțe părți, operatori naționali sau consumatori.

2. Condiții de formă

Prezenta propunere de angajamente constituie o ofertă fermă, precisă, necondiționată și irevocabilă, validă pe întreaga perioadă de evaluare, până la decizia Consiliului Concurenței.

Vodafone Romania S.A.

International CDG Center, 15th Charles de Gaulle Plaza,
District 1, 011857 Bucharest, Romania

www.vodafone.ro

Registered in Romania: J40/9852/1996, Unique registration code: 8971726

Legal & External Affairs Department

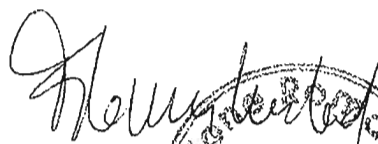
3. Durata angajamentului și termenul de implementare

Durata angajamentului asumat de Vodafone este de 2 ani, cu posibilitatea Consiliului Concurenței de a prelungi sau scurta acest termen cu 1 an în funcție de rezultatul analizei întreprinse de autoritatea națională de concurență privind eficiența angajamentelor asumate de părți.

Termenul de implementare a obligației de nediscriminare internă asumată este de maxim 3 luni de la emiterea deciziei Consiliului Concurenței de acceptare a angajamentelor asumate de Vodafone.

Dacă apreciați necesare informații sau precizări suplimentare, vă stăm la dispoziție și vă asigurăm de întreaga noastră considerație.

Această adresă nu conține date confidențiale.

Florina TĂNASE
Director Juridic și Afaceri Publice
Vodafone România S.A.

Vodafone Romania S.A.

International CDG Center, 15th Charles de Gaulle Plaza,
District 1, 011857 Bucharest, Romania

www.vodafone.ro

Registered in Romania: J40/9852/1996, Unique registration code: 8971726

Legal & External Affairs Department

**Angajamentele asumate de întreprinderea
S.C. Telekom Romania Mobile Communications S.A.**

EXPERIENȚE ÎMPREUNĂ.

Anexa 1

ANGAJAMENT ASUMAT DE TELEKOM

in cadrul investigatiei declansate prin Ordinul Presedintelui Consiliului Concurentei Nr.
403/22.02.2011

1. Continutul angajamentului

1.1. Incepand cu expirarea termenului de punere in aplicare a angajamentului, asa cum este prevazut mai jos, Telekom isi asuma ca angajament obligatia de nediscriminare interna, respectiv obligatia sa nu discrimineze / sa nu diferentieze intre nivelul tarifului serviciului de terminare a apelurilor la puncte mobile in retea Telekom furnizat pe piata de gros altor operatori si nivelul tarifului serviciului de terminare a apelurilor la puncte mobile in retea Telekom autofurnizat / furnizat catre propria afacere in scopul realizarii de apeluri in retea („on-net”) pe piata cu amanuntul.

2. In ceea ce priveste termenul de punere in aplicare a angajamentului, comunicările către Consiliul Concurentei precum și perioada de respectare a angajamentului, precizăm următoarele:

2.1. Propunem ca termenul de punere in aplicare a angajamentului sa fie de 3 (trei) luni de la data comunicarii de catre Consiliul Concurentei, catre Telekom, a deciziei de aprobare a angajamentului.

2.2. Consideram ca, in actuala stare a pietei, prezentul angajament nu necesita monitorizare. Totodata, ne exprimam disponibilitatea de a comunica date si informatii in cazul in care acestea sunt solicitate de Consiliul Concurentei.

2.3. Propunem ca perioada de respectare a obligatiei de nediscriminare interna asumata de Telekom sa fie de 2 (doi) ani, cu posibilitatea prelungirii cu maxim 1 (un) an, in functie de rezultatul analizei de piata realizate in vederea determinarii eficientei angajamentului asumat, respectiv evolutiile inregistrate pe pietele relevante.

**Angajamentele asumate de întreprinderea
S.C. RCS & RDS S.A.**

**ANGAJAMENTUL ASUMAT DE RCS&RDS ÎN CONTEXTUL INVESTIGAȚIEI
(IUNIE 2015)**

Având în vedere următoarele:

- a) Prin Ordinul nr. 403/22.02.2011 – Consiliul Concurenței („**Consiliul Concurenței**” sau „**Autoritatea**”) a dispus declanșarea din oficiu a investigației privind posibila încălcare a dispozițiilor art. 6 (1) din Legea nr. 21/1996, cu modificările și completările ulterioare, pe piața serviciului de terminare a apelurilor la puncte mobile în rețeaua individuală operată de fiecare dintre operatorii de telefonie mobilă – Orange România S.A., Vodafone România S.A., Cosmote Romanian Mobile Telecommunications S.A. și RCS&RDS S.A. („**Societatea**” sau „**RCS&RDS**”) - („**Investigația**”),
- b) În vederea impulsionării concurenței pe piața de telefonie mobilă, RCS&RDS a propus în mod prompt formularea unui angajament cu privire la reducerea nivelului tarifului de interconectare la propria rețea de telefonie mobilă,
- c) Autoritatea a comunicat Societății disponibilitatea cu privire la oportunitatea inițierii de discuții privind propunerea de angajamente formulată de RCS&RDS în contextul Investigației,
- d) Îngrijorarea inițială exprimată de Consiliul Concurenței s-a născut din existența unor indicii cu privire la eventuala practicare de către operatori a unor tarife de interconectare semnificativ mai mari în situația în care serviciul de terminare a apelurilor la puncte mobile ale unei rețele individuale este furnizat unui operator concurent (piața de gros - *off-net*), față de situația în care acest serviciu este auto-furnizat în vederea realizării de apeluri în propria rețea (*on-net*),
- e) Pe parcursul Investigației – Consiliul Concurenței a modificat centrul de greutate al Investigației considerând că orice angajament oferit în cadrul acestei Investigații nu va trebui să implice doar eventuale corecții comportamentelor la nivelul pieței *en-gros* de terminare a apelurilor la rețele mobile, ci – mai mult – un asemenea angajament ar trebui să asigure disponibilitatea și propagarea unor servicii de telefonie mobilă (*on-net* și *off-net*) la un preț corect către clienții finali,
- f) Ca urmare a discuțiilor purtate cu reprezentanții Consiliul Concurenței, pentru a răspunde îngrijorărilor sus-menționate, RCS&RDS a formulat în data de 29 iulie 2013 o serie de angajamente menite să promoveze și să încurajeze contractarea de către consumatori a abonamentelor de telefonie mobilă cu trafic independent de rețea (*cross-net*, *all-net*), la tarife avantajoase pentru consumatori,
- g) Aceste angajamente (împreună cu angajamentele propuse de ceilalți operatori implicați în investigație) au fost supuse spre consultare publică în perioada august – septembrie 2013,
- h) RCS&RDS a fost informat de Consiliul Concurenței cu privire la existența anumitor observații generale care au rezultat în contextul testului de piață sus-menționat,
- i) RCS&RDS a înțeles să clarifice și – unde era cazul – să completeze angajamentele inițiale astfel încât orice tipuri de îngrijorări concurențiale să fie înlăturate,
- j) RCS&RDS a propus un set ajustat de angajamente în data de 29 noiembrie 2013, cu privire la conținutul cărora Societatea a adus clarificări și completări în martie 2014, lansând în paralel și oferte pe piața telefoniei mobile în conformitate cu propunerile de angajamente acceptate de principiu,
- k) Ulterior consultării Comisiei Europene, Consiliul Concurenței a respins angajamentele astfel cum au fost sugerate și acceptate anterior de principiu de Consiliul Concurenței, având în vedere menținerea îngrijorării cu privire la un fapt considerat nesoluționat prin angajamente – eventualitatea ca operatorii de telefonie mobilă să discrimineze între apelurile *on-net* (autofurnizate) și cele *off-net* prin posibila practicare a unui tarif diferențiat pe piața de gros în funcție de destinația apelului respectiv,
- l) În octombrie 2014, RCS&RDS și-a ajustat propriile angajamente astfel încât acestea să fie în măsură să înlătorească îngrijorările Consiliului Concurenței, noile angajamente fiind supuse (împreună cu angajamentele celorlalți operatori de telefonie mobilă) testului de piață în perioada noiembrie – decembrie 2014,

- m) Înțelegerea RCS&RDS că toate îngrijorările concurențiale la originea Investigației vor fi înlăturate prin asumarea de către operatorii de telefonie mobilă a unui angajament de a nu discrimina între tariful perceput pentru terminarea unui apel *on-net* (autofurnizat) și cel perceput pentru terminarea unui apel *off-net*, în sensul celor precizate mai jos prin acest angajament,
- n) Nivelul actualizat al tarifului de interconectare de 0,96 Eurocenți/minut a intrat în vigoare în data de 1 aprilie 2014, dar a fost calculat în baza unor condiții de piață trecute care au evoluat între timp. RCS&RDS consideră că acest nivel trebuie revizuit de ANCOM în funcție de evoluțiile recente ale condițiilor de piață, determinarea unui nivel corect și actual al tarifului de interconectare fiind o premisă indispensabilă pentru efectivitatea principiului de nediscriminare între apeluri și/sau rețele, Comisia Europeană și statele membre ale Uniunii Europene manifestând o preocupare permanentă pentru reducerea nivelului tarifului de interconectare;
- o) RCS&RDS este operatorul de telefonie mobilă ultimul intrat pe piața de servicii de telefonie mobilă, cu o putere mică pe piața de *retail*, economii reduse de scară și care are – întâi de toate - oferte comerciale orientate către furnizarea de servicii calitative, la tarife accesibile consumatorilor din România,
- p) Prețul ofertelor cât și nivelul tarifului/minut indiferent de rețea au fost stabilite în strânsă legătură cu media consumului de servicii de telefonie mobilă la nivelul pieței de telefonie mobilă din România,
- q) Începând cu aprilie 2014, în aplicarea angajamentelor asumate în martie 2014, RCS&RDS a lansat pe piață o serie de oferte de tip *flat-rate* (independente de rețea) în cadrul campaniei Digi Mobil Optim Nelimitat. Pe parcursul anului 2014 (anul în care a fost lansată această ofertă), au fost constatate beneficii semnificative pentru utilizatorii finali ai acestor oferte, fiind încurajate în mod nediscriminatoriu apelurile către orice rețea. Ca urmare a lipsei beneficiilor particulare (sub forma tarifelor mai mici, discriminatorii) acordate clienților care generează apeluri *on-net*, aceste noi oferte au determinat diminuarea efectului de „club” și cel de „trib” create ca urmare a obiceiului de consum promovat și încurajat de ofertele celorlalți operatori existenți pe piața din România. În acest sens, ANCOM (în analiza din Raportul aferent anului 2014 și în Raportul aferent Semestrului al II-lea din 2014) confirmă efectele benefice ale ofertei *flat-rate* aplicate de RCS&RDS începând cu aprilie 2014, ca efect al implementării angajamentelor asumate în martie 2014, beneficii care au constat într-o creștere globală a traficului *off-net* pe piață: creștere de peste 40% în cazul traficului *off-net* național și o creștere de peste 15% în cazul traficului internațional, un procent semnificativ din această creștere a traficului fiind generat de clienții RCS&RDS și – cel mai probabil – de clienții celorlalți operatori care se bucură de oferte similare lansate ca răspuns la oferta *flat-rate* lansată de RCS&RDS în aprilie 2014. RCS&RDS estimează că practicarea în continuare a acestor tipuri de oferte va avea și în continuare un impact benefic semnificativ asupra consumatorilor, acest tip de oferte și popularizarea acestora în piață ajungând – în mod efectiv – să anihileze orice îngrijorare concurențială de tipul celei care a dus la deschiderea Investigației (a se vedea lit. d) de mai sus),
- r) RCS&RDS consideră cu bună credință că orice angajament asumat în contextul Investigației (inclusiv din perspectiva duratei, a modului și a exigențelor de monitorizare) trebuie să fie proporțional cu puterea de piață și cu modul în care conduita operatorului respectiv răspunde cererii pe piața de telefonie mobilă,

RCS&RDS formulează prezentul angajament ferm cu privire la propriile oferte de servicii de telefonie mobilă, astfel:

- 1) **Angajamentul RCS&RDS de a nu discrimina între tariful aplicat pentru terminarea unui apel *on-net* și cel aplicat pentru terminarea unui apel *off-net*.** RCS&RDS își asumă angajamentul de a nu discrimina între nivelul tarifului aplicat în cazul terminării unui apel *on-net* (i.e., apel inițiat și terminat în rețeaua RCS&RDS) și cel al tarifului aplicat pentru terminarea în rețeaua RCS&RDS a unui apel *off-net* (i.e., apel inițiat în rețeaua unui alt operator național și terminat în rețeaua RCS&RDS).
- 2) **În concret**, angajamentul de a nu discrimina între apeluri este menit să răspundă obiectivelor de competitivitate stabilite de Autoritate în contextul Investigației, astfel: ofertele de telefonie mobilă

promovate pe piață să nu aibă un impact/efect negativ asupra consumatorilor de servicii de telefonie mobilă, iar – în general – să nu aibă ca scop și/sau ca efect descurajarea apelurilor către alte rețele mobile.

- 3) **Angajamentul se aplică doar în cazul ofertelor practicate de RCS&RDS în mod activ pe piață pe parcursul duratei de implementare a angajamentului.** În considerarea faptului că acest angajament urmează să se aplice doar conduitei/ofertelor pe piață ale RCS&RDS active la momentul intrării în vigoare a angajamentului, acest angajament (și, implicit, nici monitorizarea) nu se va aplica în cazul contractelor de servicii de telefonie mobilă în curs și care au fost încheiate pe baza unor oferte istorice (i.e., care nu vor mai fi active în portofoliul RCS&RDS la momentul publicării deciziei Consiliului Concurenței de acceptare a angajamentului RCS&RDS).
- 4) **În vederea încurajării efective a apelurilor către alte rețele la nivelul întregii piețe, se impune întâi de toate actualizarea periodică a nivelului tarifului de terminare determinat de ANCOM.** Având în vedere ultimele evoluții semnificative ale pieței atât la nivelul obiceiului de consum, cât și din perspectiva structurii de costuri pentru furnizarea de servicii de telefonie mobilă, RCS&RDS consideră că este necesară de urgență revizuirea de către ANCOM a calculului modelului de cost LRIC pur și reconsiderarea nivelului actual al tarifului de interconectare, astfel încât să se ajungă la diminuarea progresivă firească a tarifului de interconectare. Într-un asemenea mod a procedat autoritatea de reglementare din Franța (ARCEP¹) care a inițiat de curând o nouă consultare în vederea reducerii în mai multe etape, în perioada 01.01.2015 – 01.01.2017, a tarifului de interconectare pe baza modelului de costuri incrementale (LRIC). În mod similar cu constatările ARCEP cu privire la efectele pozitive ale reducerii tarifului de interconectare în perioada 2011 – 2013, considerăm că actualizarea continuă a nivelului tarifului de interconectare în funcție de noile condiții ale pieței va încuraja aplicarea de către toți operatorii a unor planuri tarifare pentru apeluri și SMS-uri *cross-net*, independent de rețea. RCS&RDS va saluta și va implementa deciziile ANCOM care vor conduce la reducerea tarifului de interconectare până la nivelul real al costurilor de terminare existente în prezent.
- 5) **Asumarea de către RCS&RDS a angajamentului de nediscriminare între apeluri trebuie circumscrisă poziției pe piață a RCS&RDS și evoluțiilor anticipate ale serviciilor de telefonie mobilă.** RCS&RDS este operatorul de servicii de telefonie mobilă ultim intrat pe piața din România și care înregistrează o putere nesemnificativă de piață. Încă de la intrarea pe piața de telefonie mobilă, RCS&RDS a fost și continuă să fie un operator dezavantajat concurențial de cel puțin următoarele realități: asimetria între propriul portofoliu de clienți și numărul mult mai mare de clienți deținut de fiecare dintre ceilalți operatori care au beneficiat de-a lungul prezenței pe piață de creștere continuă în virtutea efectului de „bulgăre”; menținerea și încurajarea efectului de „club” și a efectului de „trib” practicate de ceilalți operatori; obținerea numai în anul 2014 a unei licențe în banda de 900 Mhz. Drept urmare, spre deosebire de situația celorlalți operatori de servicii de telefonie mobilă, un eventual comportament anticoncurențial al RCS&RDS nu ar putea produce un impact important asupra structurii concurenței pe piața de telefonie mobilă din România. În acest context, considerăm că asumarea unui angajament de nediscriminare de către RCS&RDS trebuie să țină cont de poziția, puterea și de conduita RCS&RDS pe piața de telefonie mobilă.
- 6) **În activitatea sa pe piața de telefonie mobilă, RCS&RDS a dat dovadă de o conduită concurențială în strategia sa continuă de lansare de oferte avantajoase pentru consumatori. În particular, ofertele *flat-rate*, independente de rețea, elimină cu totul orice eventual risc de discriminare.**

Încă de la intrarea pe piață, RCS&RDS a aplicat în relația cu abonații oferte de telefonie mobilă avantajoase pentru consumatori. În particular, impactul benefic al ofertelor *flat-rate* aplicate începând cu aprilie 2014 este semnificativ.

RCS&RDS – ca strategie – tinde să încurajeze dezvoltarea în propriul portofoliu a ofertelor de tip *flat-rate* și *all-net*. Ofertele de servicii de telefonie mobilă independente de rețea (*all-net* și *flat-rate*) vor crea și în continuare efecte extrem de favorabile concurenței pe piață, în beneficiul consumatorilor.

Având în vedere evoluția recentă a ofertelor practicate de operatorii de telefonie mobilă din România, îndreptarea obiceiului de consum al abonaților spre tipuri de servicii independente de rețea, *all-net* sau

¹http://arcep.fr/index.php?id=8571&cHash=ecd5376ef659ba70fcde1b5d7e09f8c0&tx_gsactualite_pi1%5BbackID%5D=26&tx_gsactualite_pi1%5Bmotscle%5D=&tx_gsactualite_pi1%5Btheme%5D=&tx_gsactualite_pi1%5Buid%5D=1686&L=1

flat-rate, beneficiile aduse de aceste tipuri de oferte care încurajează efectuarea de apeluri între rețele și asigură previzibilitate cu privire la tarifierea serviciilor, încurajând consumul de servicii de telefonie mobilă către orice rețea, RCS&RDS consideră că astfel de oferte *flat-rate* și/sau *all-net* înlătură efectul de club, nu au ca scop și nu încurajează apelurile *on-net*, ofertele independente de rețea putând fi practicate în mod liber, independent de politica tarifară aferentă altor oferte care nu sunt independente de rețea.

Drept urmare, Societatea consideră că ofertele independente de rețea nu prezintă vreun risc de discriminare între tariful perceput pentru un apel *on-net* (autofurnizat) și cel perceput pentru un apel *off-net*, acest tip de oferte nefiind relevante pentru îngrijorările de concurență avute în vedere în cadrul investigației, acest tip de oferte constituind un element de competitivitate pe piață, ca urmare a lipsei efectelor (implicațiilor) discriminatorii.

În mod similar constatărilor autorității de concurență din Germania², RCS&RDS consideră că practicarea din ce în ce mai frecventă de oferte independente de rețea, la tarife avantajoase și previzibile pentru abonați, va genera beneficii concurențiale pe termen lung, lăsând fără obiect îngrijorările exprimate în cadrul acestei Investigații. În activitatea sa pe piața de servicii de telefonie mobilă, RCS&RDS încurajează și va continua să încurajeze achiziționarea de servicii *flat-rate* și *all-net*.

Cu toate acestea, anticipăm că o continuare a succesului pe piață al ofertelor independente de rețea este condiționat: în primul rând, de scăderea de către ANCOM a nivelului actual al tarifului maximal de interconectare, respectiv, în al doilea rând, de anihilarea efectului de „club” încurajat de către cei trei mari operatori de telefonie mobilă, efect care persistă în prezent inclusiv ca urmare a unei inerții, independent de ofertele de telefonie mobilă practicate. În caz contrar, dacă prezența pe piață a ofertelor *cross-net* va fi însoțită de eventuale practici care vor continua încurajarea efectului de „club”, beneficiile incontestabile ale unor astfel de tipuri de oferte ar risca să fie practic anihilate, în detrimentul clienților, al consumului de trafic inter-rețele și prin dezavantajarea Societății, care deține cea mai redusă putere pe piața telefoniei mobile din România.

- 7) **Tendențele preconizate ale pieței confirmă, în plus, că piața de telefonie mobilă înregistrează o evoluție tehnologică ireversibilă și accelerată.** RCS&RDS consideră că un angajament asumat pe piața de telefonie mobilă nu trebuie să negligeze cel puțin următoarele realități care denotă schimbarea modelului de business și al intereselor operatorilor de servicii de telefonie mobilă:

- Tendința migrării obiceiului de consum de servicii mobile din rețelele clasice de telefonie mobilă către servicii furnizate prin internet, ceea ce autoritatea de reglementare din Marea Britanie a numit ca fiind a doua „revoluție mobilă”, cu o structură distinctă de costuri și eficiențe față de sistemul tradițional³:
 - i. Serviciile furnizate în tehnologia 3G și 4G (care câștigă din ce în ce mai mult teren în portofoliul fiecărui operator de servicii de telefonie mobilă din România) oferă consumatorilor capacitate de descărcare și de încărcare de informații mult sporită (atât de conținut video, cât și audio), oferind opțiuni mult mai generoase de socializare.
 - ii. Există o tendință sporită a consumatorilor de a transmite mesaje prin aplicații de socializare prin internet, în detrimentul formei clasice de comunicare de date oferite de mecanismele clasice de voce (i.e., SMS-urile⁴). În concret, un studiu de specialitate realizat în 2013 la nivel mondial a relevat faptul că – din 19 operatori chestionați – toți au raportat înregistrarea de scăderi a veniturilor începând cu primul trimestru al anului 2012⁵.
 - iii. Utilizarea crescândă a telefoanelor mobile performante, a altor terminale moderne de comunicare și a unor noi aplicații permit evoluția către comunicarea prin internet. Aferent anului 2012, s-a

² A se vedea rezumatul deciziei Bundeskartellamt în acest sens (para. 4 și 6): <http://www.bundeskartellamt.de/wEnglisch/download/pdf/Fallberichte/B07-170-07-engl.pdf>

³ OFCOM Mobile Sector Assesment (2009),

http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/consultations/msa/statement/MSA_statement.pdf

⁴ <https://gsmaintelligence.com/analysis/2011/11/sms-on-the-decline-as-third-party-messaging-gains-traction/507/>

⁵ GSMA, Mobile Economy Europe 2013,

http://gsmamobileeconomyeurope.com/GSMA_Mobile%20Economy%20Europe_v09WEB.pdf (pag. 46)

constatat la nivel european o creștere cu 49% a penetrării telefoanelor „inteligente” în rândul consumatorilor⁶;

- iv. Convorbirile prin serviciile clasice de voce tinde în mod constant și sigur către alte forme mai performante și mai eficiente de comunicare, în principal din perspectiva costurilor, prin intermediul datelor: VoIP⁷, Google Voice, Skype, aplicații mobile de genul WhatsApp⁸.
- v. Noile tehnologii de voce și de date mobile vor putea asigura furnizarea de servicii din ce în ce mai sofisticate, la costuri mai mici, încurajând crearea de noi servicii. În concret, în Europa occidentală, s-a constatat creșterea serviciilor de transmisiuni de date mobile cu peste 54%⁹.
- vi. Se constată creșterea constantă a consumului de internet mobil la nivel național. Potrivit datelor constante ale ANCOM din ultimii ani, serviciile de telefonie fixă au înregistrat un trend descendent prin raportare la creșterea serviciilor de telefonie mobilă.
- vii. Concentrarea tot mai mare a operatorilor de servicii de telefonie mobilă asupra creșterii gradului de acoperire și asupra îmbunătățirii calității serviciilor.
- Convergența către servicii de comunicații electronice integrate: de asemenea, se constată – în ultimii ani – tendința operatorilor care dispun de infrastructuri integrate de a furniza servicii *multi-play* care să includă servicii fixe de telefonie, internet, retransmisie de programe TV, servicii mobile de voce și date, cu oferte unitare. Migrarea operatorilor de servicii de comunicații electronice către acest tip de „pachete” va crește concurența între operatori, convergența tehnologiilor și a aplicațiilor, eficiența de costuri și de exploatare a tehnologiilor. În aceste condiții, convergența între servicii nu va mai ocaziona analiza separată a serviciilor în funcție de tip, ci considerarea pachetului ca un produs integrat de comunicații electronice.

Astfel de evoluții tehnologice nu au cum să nu influențeze modul de comercializare a serviciilor de comunicații electronice, deci implicit a serviciilor de telefonie mobilă, natura ofertelor, respectiv cererea și așteptările abonaților.

- 8) **Durata angajamentului în cazul RCS&RDS – 2 ani. Posibilitatea de analiză a oportunității reducerii sau a prelungirii angajamentului, în funcție de evoluțiile pieței.** RCS&RDS consideră că implementarea angajamentului asumat atât în cazul serviciilor *post-paid*, cât și în cazul serviciilor *pre-paid* pentru o durată de 2 (doi) ani (începând cu expirarea termenului de implementare de 90 de zile menționat mai jos) ar fi o perioadă maximă necesară pentru înlăturarea oricăror îngrijorări concurențiale identificate de Consiliul Concurenței pe parcursul investigației, luând în considerare poziția și conduita RCS&RDS, evoluțiile tehnologice și dinamica pieței (aspecte detaliate mai sus).

În funcție de evoluțiile pieței pe parcursul perioadei de implementare a angajamentului asumat de operatorii de telefonie mobilă – în temeiul articolului 48¹ din Instrucțiunile Consiliului Concurenței din 28 decembrie 2010 privind condițiile, termenele și procedura pentru acceptarea și evaluarea angajamentelor, în cazul practicilor anticoncurențiale – RCS&RDS încurajează reanalizarea și reconsiderarea de către Autoritate a duratei de implementare a angajamentului în sensul diminuării acesteia la 1 (unu) an. Cu atât mai mult, RCS&RDS consideră necesară reducerea duratei de aplicare a angajamentului la 1 an în cazul în care ANCOM înțelege să adopte cât mai timpuriu o politică de reducere a tarifului de interconectare, o astfel de decizie fiind în mod substanțial în măsură să favorizeze competitivitatea pe piața de voce mobilă.

RCS&RDS va accepta prelungirea duratei de aplicare a angajamentului la o durată maximă totală de 3 (trei) ani în acele cazuri în care circumstanțele particulare ale pieței ar impune suplimentarea cu 1 an a duratei inițiale de 2 ani, în acest caz Societatea având așteptarea legitimă ca aceeași analiză și aceeași rezoluție în sensul prelungirii angajamentului să fie adoptată în mod corespunzător prin raportare la puterea și conduita pe piață a fiecărui operator de telefonie mobilă.

⁶ GSMA, Mobile Economy Europe 2013,

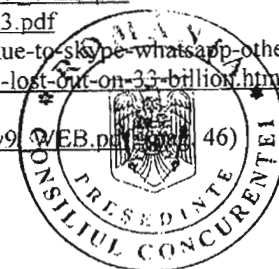
http://gsmamobileeconomyeurope.com/GSMA_Mobile%20Economy%20Europe_v9_WEB.pdf

⁷ http://www.atkearney.com/documents/10192/760890/The_Mobile_Economy_2013.pdf

⁸ <http://fortune.com/2014/06/23/telecom-companies-count-386-billion-in-lost-revenue-to-skype-whatsapp-others/>,
<http://www.bloomberg.com/news/2014-02-21/whatsapp-shows-how-phone-carriers-lost-out-on-33-billion.html>

⁹ GSMA, Mobile Economy Europe 2013,

http://gsmamobileeconomyeurope.com/GSMA_Mobile%20Economy%20Europe_v9_WEB.pdf

- 9) **Monitorizarea implementării angajamentelor.** RCS&RDS este – în principiu – de acord ca monitorizarea implementării angajamentelor asumate în contextul Investigației să fie realizată intern de specialiștii Consiliului Concurenței, prin raportare la evoluțiile generale ale pieței de telefonie mobilă pe parcursul perioadei cât angajamentele vor fi în vigoare.

RCS&RDS își exprimă disponibilitatea de a furniza la cererea Consiliului Concurenței informațiile / datele solicitate de Autoritate și care vor fi considerate necesare și utile monitorizării evoluției pieței de telefonie mobilă, astfel cum categoriile de informații necesare vor fi prevăzute în cadrul deciziei Autorității de acceptare a angajamentului RCS&RDS sau vor fi comunicate de Autoritate operatorilor cu ocazia implementării angajamentelor asumate de aceștia.

Cu privire la obiectivele de monitorizare, RCS&RDS are convingerea că acest demers se va baza pe repere de analiză care să se raporteze la activitatea de telefonie mobilă a fiecărui operator din perspectiva următoarelor repere pe care Societatea le consideră substanțiale pentru cântărirea aportului concurențial al fiecărui operator de servicii de telefonie mobilă: efectele specifice și impactul global pe piață ale tipurilor de oferte de servicii de telefonie mobilă pe care operatorii le practică pe piață; ponderea traficului *on-net* și a traficului *off-net* în rețeaua fiecărui operator; gradul de transparență practicat de fiecare operator cu privire la ofertele sale din piață; ponderea pe care o au ofertele de tip *flat-rate* și *all-net* sau alte tipuri de oferte *cross-net* în portofoliul de servicii furnizate efectiv de un operator, respectiv ponderea pe care o au în ofertele de telefonie mobilă abonamentele/ofertele de tip *pre-paid* cu o strategie agresivă pentru consumul *on-net*; orice analiză să se raporteze la poziția pe piață a fiecărui operator; monitorizarea/constatarea evoluției „efectului de club” și a „efectului de trib” de care se bucură o parte dintre operatori, în special datorită practicilor care încurajează consumul *on-net*, evaluarea de posibile practici în măsură să afecteze fluiditatea pieței; raportul și evoluția raportului soldului între fiecare operator și ceilalți operatori rezultat în urma furnizării serviciului de interconectare, etc.

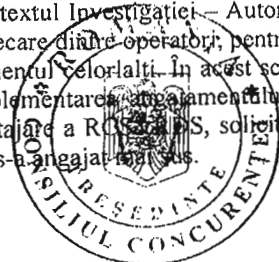
În cântărirea evoluției pieței de telefonie mobilă, considerăm că este necesar să fie în egală măsură cântărit comportamentul efectiv al fiecărui operator pe piața de *retail*, prin constatarea tipurilor de oferte de *retail* practicate de operatori, cât și a altor tipuri de practici, de natură tarifară sau netarifară, din perspectiva eventualelor beneficii sau daune aduse concurenței și/sau bunăstării consumatorilor de servicii de telefonie mobilă.

În plus, prin raportare la îngrijorările concurențiale exprimate de Consiliul Concurenței prin Ordinul nr. 403/22.02.2011, așteptarea RCS&RDS este ca implementarea acestor angajamente să fie în măsură să încurajeze dezvoltarea rețelelor mai mici, să deblocheze *status quo*-ul artificial al poziției deținute pe piață de ceilalți operatori de servicii de telefonie mobilă, respectiv să încurajeze migrarea utilizatorilor între rețele de servicii de telefonie mobilă (prin urmare, atenuarea „efectului de club”).

Pe de altă parte, în cazul în care Autoritatea va considera necesar (alternativ sau complementar cu propria analiză a Autorității), RCS&RDS va sprijini orice demers al Consiliului Concurenței care va implica – pentru aspecte specifice/punctuale cu privire la evoluțiile pieței de telefonie mobilă – mandatarea unui tert independent contractat în baza unor criterii transparente, nediscriminatorii și obiective, în vederea realizării de studii/analize care să măsoare eficiența și efectele produse pe piață de angajamentele asumate, din perspectiva impactului asupra pieței de comercializare a serviciilor de telefonie mobilă atât la nivelul de *gros*, cât și pe piața de *retail*.

- 10) **Termen pentru punerea în aplicare a angajamentului RCS&RDS¹⁰.** Având în vedere caracterul complex și multitudinea ofertelor pe piața de telefonie mobilă, cât și faptul că aplicarea angajamentului va implica punerea la dispoziție de date / informații potrivit solicitărilor Autorității, RCS&RDS va avea

¹⁰ Vă rugăm să aveți în vedere că acest calendar de implementare a angajamentului RCS&RDS se raportează la o durată medie pe care o considerăm în mod rezonabil aplicabilă oricărui operator de telefonie mobilă. Având în vedere faptul că, în paralel cu procedura de acceptare a angajamentului RCS&RDS, Autoritatea parcurge proceduri similare și cu ceilalți operatori de servicii de telefonie mobilă, așteptarea rezonabilă a RCS&RDS este ca – la momentul adoptării deciziei efective de acceptare a angajamentelor asumate în contextul Investigației – Autoritatea să nu permită decalaje între termenele de implementare a angajamentelor de către fiecare dintre operatori, pentru a se evita potențialul risc de discriminare prin avantajarea unui/unor operatori în detrimentul celorlalți. În acest scop, în cazul în care alte calendare pentru inițierea implementării, respectiv pentru implementarea angajamentului sunt acceptate în relația cu ceilalți operatori, pentru a evita potențialul risc de dezavantajare a RCS&RDS, solicităm să avem posibilitatea de a adapta corespunzător calendarul și durata la care Societatea s-a angajat în sus.

nevoie de **un termen de 90 de zile** de la publicarea deciziei Consiliului Concurenței pentru inițierea implementării efective a angajamentului RCS&RDS cu privire la propriile servicii de telefonie mobilă pe care RCS&RDS le va practica/promova în mod activ pe piață începând cu data expirării termenului de 90 de zile de la momentul publicării deciziei Consiliului Concurenței de acceptare a angajamentului. În acest sens, odată devenit obligatoriu angajamentul – Societatea are nevoie de un timp rezonabil pentru a-și putea organiza resursele interne în vederea agregării în mod eficient a datelor disponibile, cât și pentru a putea stabili mecanismele și circuitele necesare de monitorizare internă a respectării angajamentului pe întreaga durată de aplicare a deciziei.

Reafirmăm, în final, că faptul asumării de către RCS&RDS a prezentelor angajamente nu constituie sub nicio formă recunoașterea vreunei încălcări a legislației naționale sau europene privind concurența.

Președinte C.A.,

Serghei Bulgac

